

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԼՈՒՈՒ ՏԱՀԻՐ ՀԱՄԱՅՆՔԻ ԱՎԱԳԱՆԻ

Հայաստանի Հանրապետության Լոռու մարզի Տաշիր համայնք, Վ.Սարգսյան 94
(0254) 2-22-41 tashir.lori@mta.gov.am

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

24 փետրվարի 2023 թվականի N 20-Ա

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԼՈՒՈՒ ՄԱՐԶԻ ՏԱՀԻՐ ՀԱՄԱՅՆՔԻ ՀՆԳԱՄՅԱ
ԶԱՐԳԱՅՄԱՆ ԾՐԱԳԻՐԸ ՀԱՍՏԱՏԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ

Ղեկավարվելով «Տեղական ինքնակառավարման մասին» Հայաստանի
Հանրապետության օրենքի 18-րդ հոդվածի 1-ին մասի 4-րդ կետով և 82-րդ հոդվածով

Տաշիր համայնքի ավագանին որոշում է

1. Հաստատել Հայաստանի Հանրապետության Լոռու մարզի Տաշիր համայնքի
2022-2027 թվականների հնգամյա զարգացման ծրագիրը՝ համաձայն հավելվածի:

Կողմ -12

Ռ. ԱՎԴԱԼՅԱՆ

Է. ԱՐՇԱԿՅԱՆ

Կ. ԲԱՂԴԱՍԱՐՅԱՆ

Ն. ԲԱՂԴԱՍԱՐՅԱՆ

Տ. ԳԱՍՊԱՐՅԱՆ

Հ. ՄԱՐԳԱՐՅԱՆ

Հ. ՄԱՐԴՈՅԱՆ

Ս. ՄԱՐԴՈՅԱՆ

Ա. ՄՈՎՍԻՍՅԱՆ

Ա. ՍՈԼՈՅԱՆ

Է. ՍՈՂՈՅԱՆ

Ա. ՍՈՒՔԻԱՍՅԱՆ

Դեմ -0

Ձեռնպահ -3

Վ. ԱՆԱԽԱՍՅԱՆ

Մ. ՍՈՒՔԻԱՍՅԱՆ

Ա. ՎԱՐԴԱՆՅԱՆ

ՀԱՄԱՅՆՔԻ ՂԵԿԱՎԱՐ՝

Է. ԱՐՇԱԿՅԱՆ

2023 փետրվարի 24
ք. Տաշիր

ԼՈՌՈՒ ՄԱՐԶԻ ՏԱՇԻՐ ՀԱՄԱՅՆՔԻ
ՀՆԳԱՄՅԱ ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ ԾՐԱԳՐԻ
2022-2027

*Ներկայացվել է՝ համայնքի ղեկավար Էդգար Արշակյանի կողմից
Հաստատվել է՝ համայնքի ավագանու 24. 02. 2023թ. 20Ա որոշմամբ*

*Մշակվել է՝ Զարգացման ծրագրերի, տուրիզմի, առևտրի, սպասարկման և գովազդի բաժնի
կողմից*

*Տաշիր համայնք
2023թ.*

Բովանդակություն

ՀԱՄԱՅՆՔԻ ՂԵԿԱՎԱՐԻ ՈՂՋՈՒՅՆԻ ԽՈՍՔԸ	3
1. ՀԱՄԱՅՆՔԻ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ.....	4
1.1 ՀԱՄԱՅՆՔԻ ՍՈՑԻԱԼ-ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԻՐԱՎԻՃԱԿԸ...12	
1.2 ՀԱՄԱՅՆՔԻ ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ԻՐԱՎԻՃԱԿԻ ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ 13	
ԿԱՆԽԱՏԵՍՈՒՄՆԵՐ	Ошибка! Закладка не определена. 22
1. 4ԶԱՐԳԱՅՄԱՆ ԽՈՉԸՆԴՈՏՆԵՐ ԵՎ ԴԺՎԱՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ.....	26
2. ՆՊԱՏԱԿՆԵՐԻ ՍԱՀՄԱՆՈՒՄ ԵՎ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՊԼԱՆԱՎՈՐՈՒՄ28	
2.1 ՀԱՄԱՅՆՔԻ ԶԱՐԳԱՅՄԱՆ ՏԵՍԼԱԿԱՆ.....	Ошибка! Закладка не определена.....28
2.2 ՀԱՄԱՅՆՔԻ ԶԱՐԳԱՅՄԱՆ ԱՆՄԻՋԱԿԱՆ ՆՊԱՏԱԿՆԵՐԸ	32
2.3 ՀԱՄԱՅՆՔԻ ԶԱՐԳԱՅՄԱՆ ԾՐԱԳՐԵՐ	32
3. ՀԶԾ-Ի ՖԻՆԱՆՍԱՎՈՐՈՒՄ.....	48
4. ՀԶԾ-Ի ՄՈՆԻԹՈՐԻՆԳ	52
ԵԶՐԱՓԱԿՈՒՄ	56

Համայնքի ղեկավարի ողջույնի խոսք

Համաձայն Հայաստանի Հանրապետության սահմանադրության և Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրության մշակվել է Տաշիր համայնքի 2022-2027թթ. զարգացման ծրագիրը: Համայնքի հնգամյա զարգացման ծրագիրը այն հիմնական փաստաթուղթն է, որը մշակվում է համայնքի ղեկավարի և նրա աշխատակազմի կողմից, քննարկվում և հաստատվում է համայնքի ավագանու կողմից և դրվում է գործողության մեջ: Այն իրենից ներկայացնում է համայնքի սոցիալ-տնտեսական իրավիճակի համալիր վերլուծության և առկա հիմնախնդիրների բացահայտման, ֆինանսական, տնտեսական և մարդկային ռեսուրսների գնահատման արդյունքում նպատակային զարգացման տեսանկյունից ձեռնարկվելիք քայլերի ամբողջություն, որը նախատեսում է ռազմավարական քաղաքականությամբ համայնքի խնդիրների արդյունավետ լուծումը և նպատակային բյուջեավարման գործընթացի իրականացումը: Տաշիր համայնքի հնգամյա զարգացման ծրագիրը մշակվել է համայնքի ռեսուրսներն, հնարավորություններն ու կարողությունները հաշվի առնելով: 2022-2027թթ համայնքի զարգացման հիմնական ուղղություններն են լինելու համայնքի բնակչության և տնտեսվարող սուբյեկտների իրավունքներն ու օրինական շահերը պաշտպանությունը, համայնքի բնակչության կոմունալ-կենցաղային պայմանների բարելավումը, քաղաքի արտաքին լուսավորության բնագավառում կապիտալ ներդրումների կատարումը, համայնքի կանաչ գոտիների և զբոսայգիների բարեկարգումը, կրթության, մշակույթի և մարզական օջախների վերազինման և նպատակային գործունեությանը հատուկ ուշադրություն դարձնելը, համայնքի սոցիալապես անապահով խավերի սոցիալական պայմանների բարելավման ուղղությամբ միջոցներ ձեռնարկելը, համայնքի ֆինանսական կացության բարելավումը: Հարգելի Տաշիր համայնքի բնակիչներ համայնքի զարգացման հնգամյա պլանը միավաժ է բարելավելու մեր արժանապատիվ կյանքը: Ուստի խնդրում եմ անմասն չմնալ և Ձեր կողմից վստահված իշխանության կրողների՝ տեղական ինքնակառավարման մարմինների հետ միասին մասնակցել ծրագրի կենսագործմանը:

1.1 Համայնքի ընդհանուր նկարագրություն

Համայնքն իր վարչական սահմաններով սահմանակից է Ստեփանավան, Լոռի Բերդ համայնքներին: Տաշիրով է անցնում Մարգարա-Վանաձոր-Տաշիր-Վրաստանի սահման միջպետական մայրուղին, որն ունի ռազմավարական նշանակություն: ՀՀ Ազգային ժողովի կողմից 2022 թվականի հունիսի 9-ին ընդունված «ՀՀ վարչատարածքային բաժանման մասին ՀՀ օրենքում լրացումներ և փոփոխություններ կատարելու մասին» ՀՀ օրենքի համաձայն՝ Տաշիր, Մեծավան, Սարչապետ համայնքների միավորման արդյունքում ձևավորվել է Տաշիր բազմաբնակավայր խոշորացված համայնքը: Այսպիսով, ներկայում Տաշիր համայնքի կազմում ընդգրկված բնակավայրերն են՝ Տաշիր քաղաքը և Ապավեն, Արծնի, Բլագոդարնոյե, Գետավան, Գոգավան, Դաշտադեմ, Լեռնահովիտ, Կաթնառատ, Կռուգլայա-շիշկա, Ձյունաշող, Ձորամուտ, Մեղովկա, Մեծավան, Մեղվահովիտ, Միխայլովկա, Նովոսելցովո, Նորամուտ, Նորաշեն, Պաղաղբույր, Պետրովկա, Պրիվոլնոյե, Սարատովկա, Սարչապետ բնակավայրերը (աղյուսակ 1): Համայնքի վարչական կենտրոնը Տաշիր քաղաքն է: Ստորև ներկայացվում է համառոտ տեղեկատվություն համայնքի կազմում ընդգրկված բնակավայրերի վերաբերյալ:

Տաշիր քաղաք

Տաշիրը քաղաքային համայնք է Տաշիրի տարածաշրջանում՝ նախկին Կալինինոյի շրջանի վարչական կենտրոնը: Համայնքը գտնվում է Հայաստանի հյուսիսային մասում՝ Լոռվա սարահարթում: Քաղաքի հեռավորությունը մայրաքաղաքից 163 կմ է, իսկ մարզկենտրոնից՝ 52կմ: Քաղաքի միջով է հոսում Դեբետ գետի վտակը հանդիսացող Տաշիր գետը: Քաղաքը հիմնադրվել է 1844թ. Ռուսական Կայսրության կառավարության կարգադրությամբ Սարատովի մարզից այստեղ տեղափոխված ռուսների կողմից և Կովկասի փոխարքայի անունով կոչվել է Վարանցովկա: 1935թ. այն վերանվանվել է հեղափոխական գործիչ Կալինինի անունով և կոչվել է Կալինին: 1961թ. դարձել է քաղաքատիպ ավան, իսկ 1983թ. դասվել է Հայաստանի քաղաքների շարքին: Տաշիր է վերանվանվել 1991թ. Տաշիր գավառի անունով: Տաշիր քաղաքով է անցնում Մարգարա-Վանաձոր-Տաշիր-Վրաստան միջպետական մայրուղին, որն ունի ռազմավարական նշանակություն: Քաղաքը գտնվում է ծովի մակարդակից 1500 մ բարձրության վրա: Կլիման բարեխառն է, օդի հունվարյան միջին ջերմաստիճանը -2.6 °C, հուլիսինը՝ 17 °C: Տարեկան թափվում են 630 մմ մթնոլորտային տեղումներ: Բարենպաստ բնակլիմայական պայմանների և ալպիական մարգագետինների առկայությունը հիմք են ստեղծում անասնապահության, հացահատիկային կուլտուրաների մշակության զարգացման համար: Համայնքի բնակչության 45,3% կազմում են տղամարդիկ և 54,7% կանայք: Քաղաքի բնակիչները զբաղվում են հացահատիկային, կերային, բանջարաբուստանային կուլտուրաների, կարտոֆիլի մշակությամբ, ինչպես նաև անասնապահությամբ, թռչնաբուծությամբ, մեղվաբուծությամբ: Համայնքում պատմական և մշակության հուշարձանները շատ չեն : Տաշիրի հյուսիսարևելյան մասում գտնվում է Միլիտկա եկեղեցին, որը ըստ պատմա-համեմատական վերլուծության պատկանում է 10-12-րդ դդ., Տաշիր քաղաքից 0.7 կմ հյուսիս արևելք: Ավերակ է, հարավային մասում՝ ավերակների վրա, կառուցվել է մատուռ: Տեղացիների մոտ այն հայտնի է «Բլուկ վանք» անվանումով: Տաշիր քաղաքի նշանավոր պատմաճարտարապետական կոթող է համարվում Հայրենական պատերազմի զոհվածների հիշատակին նվիրված հուշարձանը: Այն կառուցվել է 1961թ. ռուս և հայ բնակչության հանգանակած միջոցներով, Հայ առաքելական Սուրբ Եկեղեցին, որը կառուցվել է 2000 թվականին, Հայ Կաթողիկե Սբ. Աստվածածնի վերափոխման եկեղեցին:

Բլագոդարնոյե գյուղ

Բլագոդարնոյե՝ գյուղ Հայաստանի Հանրապետության Լոռու մարզում, Տաշիրի տարածաշրջանում, Սևաբերդ գետակի ձախ ափին, Տաշիր քաղաքից 10 կմ հարավ-արևմուտք, մարզկենտրոնից 62 հեռավորության վրա: Գյուղի մակերեսը կազմում է 11,77 քառ.կմ, ԲԾՄ-ն 1615 մ: Բնակչությունը զբաղվում է անասնապահությամբ և բուսաբուծությամբ: Գյուղը հիմնադրվել է 1907-1908 թվականներին Կիրիլ անունով մոլոկանի կողմից և այն անվանվել է Կիրիլովկա: Հետագայում գյուղը անվանել են Բլագոդարնոյե: Սկզբնական շրջանում գյուղը եղել է ռուսաբնակ, այնուհետև խորհրդային միության տարիներին գյուղ են եկել ադրբեջանցիները, որոնք Արցախյան շարժման ժամանակ 1988 թվականին հեռացել են գյուղից: Ներկայումս գյուղը ամբողջությամբ բնակեցված է հայերով: ՌԽԻ հիմնական դպրոց, բուժկետ, կապի հանգույց: Կլիման բարեխառն է, ձմեռը երկարատև ու ցրտաշունչ, ամառը զով: Բնակչության ընդհանուր թիվը կազմում է 256, որից մշտական՝ 220: Բնակավայրի բնակչության 30-40%-ը գտնվում են սոցիալապես վատ պայմաններում, քանի որ համայնքում ցածր է գյուղմթերքի արտադրանքի սպառումը, իսկ նրանց ապրուստի հիմնական միջոցն ստացվում է անասնապահությունից:

Դաշտադեմ գյուղ

Դաշտադեմ գյուղը նախկինում ունեցել է Իլմազլու անվանումը, իսկ Դաշտադեմ վերանվանվել է 1991թ-ին: Դաշտադեմ գյուղը մինչև 1988թթ բնակեցված է եղել ադրբեջանցիներով: Արցախյան շարժումից հետո վերաբնակեցվեց, Բաքվից, Շամախից, Կիրովաբադից և Շահումյանից գաղթած, այդ թվում նաև Վրաստանի՝ Ախլալակի և Բոգդանովկայի շրջաններից տեղափոխված հայերից և հարևան համայնքներից եկած բնակիչներից: Գյուղի մասնագիտացման հիմնական ուղղությունը անասնապահությունն է: Զբաղվում են նաև մեղվաբուծությամբ: Գյուղը գտնվում է Տաշիր քաղաքից 10-կմ դեպի արևմուտք, իսկ մարզկենտրոնից 62 կմ հեռավորության վրա: Մինչև 1991-1992թթ գյուղը ուներ 320 տնտեսություն, այսօր գյուղում կա ընդամենը 46 տուն, որից բնակեցված է 31-ը: Բարձրությունը ծովի մակարդակից 1650 մետր: Կլիման բարեխառն է, ձմեռը ցրտաշունչ, ամառը զով: Հաճախ են երկարատև անձրևները և կարկտահարությունը, որի պատճառով շատ են տուժվում գյուղատնտեսությամբ և անասնապահությամբ զբաղվող գյուղացիները: Գյուղի հիմնախնդիրների մեջ կարևորվում են գազաֆիկացումը, խմելու ջրագծերի ներքին ցանցի վերանորոգումը, գյուղատնտեսական մթերքների իրացումը, գյուղ մտնող և գյուղամիջյան ճանապարհների վերանորոգումը:

Մեղովկա գյուղ

Մեղովկա բնակավայրը հիմնադրվել է 1928 թվին, 19-րդ դարի սկզբներին ցարական Ռուսաստանից աքսորված ռուս-մոլոկանների կողմից: Ներկայումս գյուղը վերաբնակեցվել է 20-րդ դարի վերջին տասնամյակում Ադրբեջանական ՍՍՀ-ից բռնագաղթված և Հայաստանի տարբեր տարածաշրջաններից տեղափոխված հայազգի բնակիչներով: Բնակավայրը ծովի մակերևույթից ունի 1600մ բարձրություն: Բնակավայրը զուրկ է բնական աղբյուրների պաշարներից: Մեղովկա գյուղը խմելու ջուր ստանում է Տաշիր քաղաքի ջրամբարից: Մեղովկա գյուղի խմելու ջրի և՛ արտաքին, և՛ ներքին ցանցը կապիտալ վերանորոգված է: Բնակավայրը մարզկենտրոնից ունի 50,0կմ հեռավորություն, Վրաստանի պետական սահմանից հեռավորությունը կազմում է 16,0 կմ, հանրապետական նշանակության ավտոմայրուղուց՝ 6,0կմ: Բնակավայրը զուրկ է պատմաճարտարապետական հուշարձաններից: Կլիման ձմռանը ցրտաշունչ է, ամռանը զով:

Կրուզլայա-Շիշկա գյուղ

Կրուգլայա-շիշկա գյուղը Հայստանի Հանրապետության Լոռու մարզի Տաշիրի տարածաշրջանում է՝ Տաշիր քաղաքից մոտ 5կմ հյուսիս-արևելք, Տաշիր գետի ձախ կողմում, Բոլորկոն լեռան ստորոտին: 2017 թվականից մտնում է Տաշիր համայնքի կազմի մեջ: Բարձրությունը ծովի մակերևույթից՝ 1600մ է, հեռավորությունը Մեղովկա գյուղից՝ 3 կմ հյուսիս: Գյուղը հիմնադրվել է 1830 թվականին, վերաբնակեցվել է Արցախից բռնագաղթված հայերով: Բնակչությունն զբաղվում է անասնապահությամբ, կարտոֆիլի և կերային կուլտուրաների մշակությամբ, կլիման բարեխառն է, ձմռանը ցրտաշունչ է, ամռանը զով: Կրուգլայա-Շիշկա գյուղի ջրային ցանցը գտնվում է վթարային վիճակում, կարգավորիչ ջրամբարի հատակին և պատերին առաջացել են ճեղքվածքներ, որը պատճառ է հանդիսանում ջրամբարի հասած ջրի կորստյանը: Բնակավայրում կան երեք պատմամշակութային հուշարձաններ: Գյուղից 2,5 կմ հարավ պահպանվել են ամրոցի ավերակներ, իսկ արևմտյան եզրում «Կարմրական» գյուղատեղիի և միջնադարյան գերեզմանոցի ավերակներ են պահպանվել:

Մեղվահովիտ գյուղ

ՀՀ Լոռու մարզի Մեղվահովիտ գյուղը որպես բնակավայր ձևավորվել է 1990թ.-ին Մեղվահովիտ և Նորամուտ գյուղերից: Ադրբեջանցիների կողմից գյուղը լքելուց հետո այն վերաբնակեցվել է Գետաշենից և Բաքվից բռնագաղթվածներով, ինչպես նաև աղետի գոտուց՝ Սպիտակից, Գյումրուց եկած բնակիչներով: Գյուղը գտնվում է ծովի մակերևույթից 1790կմ բարձրության վրա: Գյուղի կլիման ցրտաշունչ է, ձմեռը խիստ, քամիները շատ, ամառը զով: Բնակավայրի վարչական տարածքը կազմում է 7864,4 հա, հեռավորությունը մայրաքաղաքից՝ 195 կմ, մարզկենտրոնից՝ 55 կմ, տարածաշրջանային կենտրոնից 11 կմ: Բնակավայրը իր վարչական սահմաններով սահմանակից է Դաշտադեմ և Բլագոդարնոյե բնակավայրին, արևմուտքից Աշոցքի տարածաշրջանին:

Նորամուտ գյուղ

Նորամուտ գյուղը գտնվում է Տաշիր քաղաքից մոտ 12 կմ արևմուտք, Լոռի գետի ափին՝ Հնում կոչվել է նաև Ղարաղալա: Բնակչության մեծամասնությունը զբաղվում է անասնապահությամբ: Բարձրությունը ծովի մակերևույթից 1700 մետր է: Հեռավորությունը մայրաքաղաքից՝ 198 կմ, մարզկենտրոնից՝ 58 կմ, տարածաշրջանային կենտրոնից 14 կմ: Կլիման ցրտաշունչ է, ձմեռը խիստ, քամիները շատ, ամառը զով: Նորամուտը նույնպես դասվում է վերաբնակեցված գյուղերի շարքին: Ունի ութամյա դպրոց, գրադարան: Ունեցել է տարրական դպրոց, գրադարան, բուժկայան: Գյուղում և շրջակայքում պահպանվել են ամրոց (միջնադար), գյուղատեղիներ, մատուռ, դամբարաններ (մ.թ.ա. II - I հազարամյակ), քարայրեր, կամուրջ, ջրաղացներ, գերեզմանոց, եկեղեցի: Գյուղը վարչական սահմաններով սահմանակից է Մեղվահովիտ և Դաշտադեմ գյուղերին, իսկ արևմուտքից Աշոցքի տարածաշրջանին:

Լեռնահովիտ գյուղ

Լեռնահովիտ գյուղը, հայկական լեռնաշխարհի այս գոլտրիկ անկյունը, չորս կողմից շրջապատված է բարձրադիր լեռներով և խորը ձորերով: Մեր պապերը գաղթել են Մուշից և Ղարսից, ընդամենը 7 գերդաստան բոլորն էլ պարսիկների և թուրքերի կողմից հալածված: 1818 թվականին հասել են Շիրակի դաշտի գյուղերը: Իմանալով, որ Տաշիրի գավառում ազատ տեղեր կան, որոնք միավորվել են ռուսաց տիրապետությանը և ապահով վիճակ է ստեղծվել հայի համար , 1822-23թթ եկել և բնակություն են հաստատել մի ավերակ գյուղատեղում: Այստեղ պահպանվել է միայն սև խոշոր քարերով շարված երբեմնի վանքի պատերից մեկը: Տեսնելով լեռան թեք հարթության վրա ավեր շինությունը, նորեկ բնակիչները այն անվանել են վանք, իսկ լեռը վանքիդոշ: Տներ են կառուցել լեռան ցածրադիր մասում

գյուղն անվանել են Ղարաքիլիսա, այժմ Լեռնահովիտ: Բնակավայրը գտնվում է Տաշիր քաղաքից 9 կմ, իսկ մարզկենտրոնից 60 կմ հեռավորության վրա: Բնակավայրը գտնվում է ծովի մակերևույթից 1650 մ բարձրության վրա, կլիման բարեխառն է: Ձմեռը ցուրտ է, կայուն և երկարատև ձյան ծածկույթն սկսվում է նոյեմբերի վերջից և վերջանում ապրիլի երկրորդ տասնօրյակում: Գարունը երկարատև է ու ցուրտ: Ցրտահարությունները միջին տվյալներով վերջանում են մայիսի երկրորդ կեսից: Ամառը կարճ է, զով ու չոր: Աշունը սառն է, առաջին կեսում գերակշռում է քիչ ամպամած ու տաք եղանակը, երկրորդ կեսը փոփոխական է, հաճախ են երկարատև անձրևները և կարկտահարությունը, որի պատճառով շատ են տուժվում գյուղատնտեսությամբ զբաղվող գյուղացիները: Բնակավայրը ունի միջնակարգ դպրոց, բուժկետը գտնվում է ուսուցչի տան առաջին հարկում, մշակույթի տունը վերանորոգված է: Բնակավայրում կա երկու եկեղեցի հիմնանորոգված: Գյուղի կենտրոնում կա մի հուշարձան և մի խաչքար, գյուղի Կոնդ կոչվող բլրի վրա կա հուշարձան: Գյուղի բնակչության 20%-ը գտնվում են սոցիալապես վատ պայմաններում, նրանց ապրուստի հիմնական միջոցը ստացվում է բանջարաբուստանային մշակաբույսերից:

Սարատովկա գյուղ

Սարատովկա գյուղը գտնվում է մարզկենտրոնից 45 հեռավորության վրա: Բնակավայրի տարածքը կազմում է 2223,39 հեկտար: Գյուղը ունի աշխարհագրական ոչ այնքան բարենպաստ դիրք, ծովի մակարդակից բարձր է 1480մ, չկան անտառածածկ տարածքներ: Գյուղի միջով հոսում է Տաշիր գետը: Բնակավայրի տարածքը գտնվում է կլիմայական ցուրտ գոտում: Ձմեռը ցուրտ է, կայուն և երկարատև: Ձյան ծածկույթը սկսվում է նոյեմբերի վերջից և վերջանում ապրիլի 2-րդ տասնօրյակում: Գարունը երկարատև է ու ցուրտ: Ցրտահարությունները միջին տվյալներով վերջանում են մայիսի 2-րդ կեսից: Ամառը կարճ է, զով ու չոր: Աշունը սառն է, առաջին կեսում գերակշռում է քիչ ամպամած ու տաք եղանակը, երկրորդ կեսը փոփոխական է: Աշնանային ցրտահարությունները սկսվում են սեպտեմբերի վերջին և հոկտեմբերի սկզբին: Հաճախ են լինում երկարատև անձրևներ և կարկտահարություն, որից տուժում են գյուղատնտեսությամբ ու անասնապահությամբ զբաղվող գյուղացիները: Գյուղի բնակիչները հիմնականում զբաղվում են անասնաբուծությամբ, դաշտավարությամբ, մեղվաբուծությամբ և թռչնաբուծությամբ: Գյուղը ունի միջնակարգ դպրոց, բուժկետ: Սարատովկա գյուղը հիմնադրվել է 1910 թվականին: Եկատերինա երկրորդի ժամանակ աքսորված մալականներից Բոգդանով ազգանունով մի մարդ բնակություն է հաստատել այդ տարածքում, զբաղվել անասնապահությամբ և այդ մասը անվանել են Բոգդանով խուտոր: Հետզհետե մոտակա գյուղերից եկել և բնակություն են հաստատել այստեղ և գյուղը անվանվել է Սարատովկա: Գյուղը վարչական տարածքով սահմանակից է Տաշիր և Ստեփանավան քաղաքներին: Գյուղի մոտով է անցնում Երևան-Թբիլիսի մայրուղին:

Գետավան գյուղ

Գետավան (նախկինում անվանել են նաև Ղզղալա) գյուղը գտնվում է Տաշիրի տարածաշրջանում՝ Տաշիր քաղաքից մոտ 3 կմ հարավ-արևելք՝ Տաշիր գետի աջ ափին: Գյուղը տեղակայված է ծովի մակերևույթից 1470մ բարձրության վրա: Վերանվանվել է Գետավան 1978թ. հունվարի 25ին: 2017թվականից մտնում է Տաշիր համայնքի կազմի մեջ: Բնակչությունն զբաղվում է անասնապահությամբ, դաշտավարությամբ, բանջարաբուծությամբ և պտղաբուծությամբ: Գյուղից 3 կմ հարավ-արևելք կան 10-11դդ. ամրոցի, քաղաքատեղիի «Տաշիր» («Բադան») ավերակներ և մ.թ.ա. 2-րդ-1-ին հզմ. բնակատեղի և դամբարանադաշտ: Գյուղի մոտով է անցնում Մարգարա-Վանաձոր-Տաշիր-Վրաստան միջպետական մայրուղին: Հեռավորությունը մայրաքաղաքից՝ 188 կմ, մարզկենտրոնից՝ 44 կմ, տարածաշրջանային կենտրոնից 10 կմ: Բնակավայրը վարչական տարածքով սահմանակից է Սարատովկա գյուղին և Ստեփանավան համայնքին: Գյուղի

բնակիչները հիմնականում զբաղվում են անասնաբուծությամբ, դաշտավարությամբ և մեղվաբուծությամբ: Բնակավայրի տարածքը գտնվում է կլիմայական ցուրտ գոտում, բանական ռեսուրսների տեսանկյունից հարուստ չէ, ատառաժաժկ տարածքները գրեթե բացակայում են:

Կաթնառատ գյուղ

Կաթնառատ գյուղը գտնվում է Լոռու մարզի վարչական տարածքի հյուսիս-արևմտյան մասում, Կեչուտի լեռնաշղթայում՝ Ստեփանավան քաղաքից 30կմ արևմուտք ընկած լայնարձակ սարահարթում, ծովի մակարդակից 1540մ բարձրության վրա: Մերձալպիական այս գոտին տարածվում է մինչև Խոնավ, Մթին կամ Արտասվող լեռների ստորոտները: Այստեղով է հոսում Ձորագետի գլխավոր վտակը՝ Կամենկան: Հարմար ռելիեֆի, ազատ տեղումների և կլիմայական բարեհաջող այլ պայմանների շնորհիվ այստեղ հարուստ բուսականություն է աճում, որը չափազանց նպաստավոր բազա է ստեղծում անասնապահության զարգացման համար: Անասնապահության զարգացման համար չափազանց նպաստավոր պայմաններից օգտվելով 1897 թ.-ին այստեղ իր տնտեսությունն է հիմնել շվեցարացի գրաֆ Գոտլիբը: Հետագայում ՀՍՍՀ կառավարության հատուկ որոշումով շվեցարացի գրաֆ Գոտլիբի կալվածքի հիման վրա 1923թ.-ին կազմակերպվում է պետական անասնապահական տնտեսություն՝ «Պետֆերմա», իսկ 1930թ.-ից «Սովխոզ»՝ Մոսկվայի ենթակայության և 1953թ.-ից այն հանդիսացել է «Լոռվա տոհմաբուծական» տնտեսությունը վերանվանվել է «Կաթնառատ»: Կաթնառատ համայնքը գտնվում է Լոռու մարզում Կամենկա գետից դեպի հարավ, սահմանակից է 3 գյուղերի: Գյուղը մարզկենտրոնից գտնվում է 65կմ, մայրաքաղաքից 180կմ, ամենամոտ երկաթուղային կայանից՝ Թումանյանից՝ 40կմ, իսկ Տաշիր քաղաքից 16 կմ հեռավորության վրա: Ռելիեֆն ունի հյուսիս-հարավային թեքություն: Կաթնառատ գյուղում 2016թ.-ի հունվարի 1-ի դրությամբ հաշվառված ապրում են 1069 մարդ՝ տղամարդիկ կազմում են բնակչության 45.5%-ը:

Նովոսելցովո գյուղ

Նովոսելցովո գյուղը կազմավորվել է 1913թ. ռուս մեծահարուստ Նովոսելցովո ազգանվամբ անձի կողմից, որը 1840-ական թվականներին գաղթել է մի խումբ աքսորյալների հետ, որոնք մոլդականներ էին՝ աքսորված ցարական Ռուսաստանից այն պատճառով, որ իրենց հավատը չի համընկել իշխանության քաղաքականությանը: Վերջինս Վարանցովկայից մի քանի ռուս ընտանիքների հետ տեղափոխվել է դեպի հարթավայր՝ անասնապահությամբ զբաղվելու համար և հիմնադրել է այս օրվա Նովոսելցովո գյուղը: Նովոսելցովո գյուղը գտնվում է մարզկենտրոնից 50 կմ հեռավորության վրա: Գյուղի տարածքը կազմում է 896 հեկտար: Գյուղը ունի աշխարհագրագան ոչ այնքան բարենպաստ դիրք, ծովի մակարդակից բարձր է 1475 մ, չկան անտառածածկ տարածքներ, համայնքով է հոսում Ձորագետ գետը: Գյուղի տարածքը գտնվում է կլիմայական ցուրտ գոտում: Ձմեռը ցուրտ է, կայուն և երկարատև ձյան ծածկույթը սկսվում է նոյեմբերի վերջից և վերջանում ապրիլի 2-րդ տասնօրյակում: Գարունը երկարատև է և ցուրտ: Ցրտահարությունները միջին տվյալներով վերջանում են մայիսի 2-րդ կեսից: Ամառը կարճ է և զով: Աշունը սառն է, առաջին կեսում գերակշռում է քիչ ամպամած ու տաք եղանակը, երկրորդ կեսը փոփոխական է: Աշնանային ցրտահարությունները սկսվում են սեպտեմբերի վերջին և հոկտեմբերի սկզբին: Հաճախ են լինում երաշտի տարիներ, որից տուժում են գյուղատնտեսությամբ զբաղվող գյուղացիները: Խորհրդային տարիներին գյուղացիներն զբաղվում էին անասնաբուծությամբ, դաշտավարությամբ: Գյուղը ունի բուժկետ: Գյուղի բնակչության առկա թիվը 207 է:

Մեծավան գյուղ

Մեծավան գյուղը գտնվում է Տաշիրի տարածաշրջանում, Տաշիր քաղաքից 10 կմ հյուսիսարևմուտք, մարզկենտրոնից 62 կմ հեռավորության վրա: Մեծավանը նախկինում կրել է Շահնազար անունը: Գյուղի բնակչության հիմնական մասը (160 տուն) 1820 թվականին գաղթել է Ալաշկերտի գավառի Երեց գյուղից (նաև՝ Իրիցու գեղ): Գյուղի մասին գրավոր արժանահավատ տեղեկություններ է ներկայացրել ժամանակին Հռոմում ուսանած Սարգիս Վարդապետ Յագիչյանը: Շահնազարը Մեծավան է վերանվանվել 1978 թվականին: Ցարական Ռուսաստանի ժամանակ մտել է Թիֆլիսի նահանգի Բորչալուի գավառի մեջ: Բարձրությունը ծովի մակարդակից կազմում է 1575 մ: Կլիման բարեխառն է, ամառը զով, իսկ ձմեռը հիմնականում՝ մեղմ: Կայուն ձնածածկույթ շատ քիչ տարիների է հաստատվում: Տարեկան մթնոլորտային տեղումները կազմում են 700-800 մմ: Գյուղատնտեսական նշանակության հողերը՝ 4903, 9 հա, որից՝ 1802,3 հա վարելահող, 1628,3 հա խոտհարք, 1338,6 հա արոտ: Գյուղի բնակչությունը հիմնականում զբաղվում է անասնապահությամբ և գյուղատնտեսությամբ: Անասնապահության մեջ գերակշռում են տավարաբուծությունն ու ոչխարաբուծությունը: Մշակվող գյուղատնտեսական կուլտուրաներն են ցորենը, գարին և կարտոֆիլը: Համայնքի հիմնախնդիրների մեջ կարևորվում են բնակչությանը խմելու ջրով ապահովելը, գյուղատնտեսական մթերքների իրացումը, գյուղամիջյան ճանապարհների վերանորոգումը: Գյուղը հարուստ է պատմամշակութային հուշարձաններով, որոնք բազմադարյա պատմություն ունեն: Գյուղի կենտրոնում է գտնվում 5-6-րդ դդ. Սբ. Գևորգ եկեղեցին, որից փոքր-ինչ հյուսիս գտնվում է Սբ. Հովհաննես Մկրտիչ եկեղեցին 5-6-րդ դդ., դաշտամիջյան հնավայրերում՝ Ավերք գյուղատեղիում, գտնվող Խարաբի վանք (Կոկո Բեգո- Սբ. Հակոբ) մատուռը, հայ-վրացական սահմանի մոտ գտնվող 8-9-րդ դդ. Թևավոր Խաչ խաչարձանը, որի մոտ տեղացիները 20-րդ դարում կառուցել են Սբ. Հովհաննես Մկրտիչ մատուռը: 21-րդ դարում տեղացիները կառուցել են նաև Սբ. Սարգիս և Կենարար Սուրբ Խաչ մատուռները: Մեծավանը սահմանակից է Վրաստանի Հանրապետությանը:

Պաղաղբյուր գյուղ

Տաշիրի տարածաշրջանում, Տաշիր քաղաքից 20 կմ հյուսիս-արևմուտք, մարզկենտրոնից գտնվում է 72 կմ հեռավորության վրա: Նախկինում Սոյուղբուլա գյուղը հիմնադրվել է 1870 թ., վերաբնակեցվել է 1859 թ-ին հայերի կողմից: Պաղաղբյուր է վերանվանվել 1991 թ-ին: Բարձրությունը ծովի մակարդակից 1750 մ է: Կլիման բարեխառն, լեռնային է, տևական ցուրտ ձմեռներով: Ամեն տարի հաստատվում է կայուն ձնածածկույթ: Ամառները տաք են, համեմատաբար խոնավ: Տարեկան մթնոլորտային տեղումների քանակը՝ 600-700 մմ: Հաճախակի են ուժեղ քամիներն ու փոթորիկները: Գյուղատնտեսական նշանակության հողերը 1193.3 հա, որից 20.5 հա վարելահող, 650.9 հա խոտհարք, 503.3 հա արոտ: Գյուղի մասնագիտացված ուղղությունն անասնապահությունն է: Գյուղն ունի դպրոց, մշակույթի տուն, բուժկետ: Գյուղի հիմնախնդիրների մեջ կարևորվում են խմելու ջրագծի ներքին ցանցի կառուցումը, գազաֆիկացումը, գյուղատնտեսական մթերքների իրացումը, գյուղամիջյան և միջհամայնքային ճանապարհների վերանորոգումը: Համայնքը սահմանակից է Վրաստանի Հանրապետությանը և համարվում է սահմանամերձ համայնք:

Ձյունաշող գյուղ

Տաշիրի տարածաշրջանում, Տաշիր քաղաքից 15 կմ հյուսիս-արևմուտք, մարզկենտրոնից 67 կմ հեռավորության վրա: Ձյունաշող, նախկինում՝ Կըզըլջաֆակ, Ղըզըլջաֆակ: Գյուղը հիմնադրվել է 1870 թ-ին, վերաբնակեցվել է 1889 թ-ին Ադրբեջանից բռնագաղթված հայերի կողմից: Բարձրությունը ծովի մակարդակից 1580 մ է: Կլիման բարեխառն է, ձմեռը երկարատև ու ցրտաշունչ, ամառը՝ զով: Գյուղատնտեսական նշանակության հողերը՝ 1423,3 հա, որից՝ 426,4 հա վարելահող, 737,2 հա խոտհարք, 236, 6 հա արոտ: Հիմնականում զբաղվում են անասնապահությամբ, արտադրում են կաթ, միս, բուրդ, ձու: Գյուղն ունի դպրոց, մշակույթի տուն, բուժկետ, կապի հանգույց: Գյուղի հիմնախնդիրների մեջ կարևորվում են դպրոցի հիմնավերանորոգումը, գազաֆիկացումը, խմելու ջրագծերի ներքին ցանցերի վերանորոգումը, գյուղատնտեսական մթերքների իրացումը, միջհամայնքային և գյուղամիջյան ճանապարհների վերանորոգումը:

Միխայլովկա գյուղ

Տաշիր քաղաքից 14 կմ հյուսիս-արևելք, մարզկենտրոնից գտնվում է 59 կմ հեռավորության վրա: Գյուղը հիմնադրվել է 1870-ական թվականներին: Սկզբնական բնակիչները եղել են մոլոկաններ: 1953 թ-ից այստեղ բնակվել են ադրբեջանցիներ, 1988 թ-ից հետո՝ Ադրբեջանից տեղահանված հայ փախստականները և շրջակա գյուղերի վերաբնակիչները: Բնակչությունը ծովի մակարդակից 1520 մ է: Կլիման բարեխառն է, ձմեռը՝ երկարատև ու ցրտաշունչ, ամառը՝ զով: Հաճախ են երկարատև անձրևներն ու կարկտահարությունը: Ոռոգման ջուր չունենալու պատճառով համայնքը դժվարանում է կազմակերպել գյուղ. մթերքների արտադրությունը: Հիմնականում զբաղվում են ցորենի, գարու, առվույտի, կարտոֆիլի, կաղամբի և այլ բանջարա-բոստանային կուլտուրաների արտադրությամբ: Անասնապահությամբ զբաղվողներն արտադրում են կաթ, միս, բուրդ, ձու, մեղր: Գյուղն ունի միջնակարգ դպրոց, մշակույթի տուն, բուժկետ, կապի հանգույց: Գյուղատնտեսական գործունեության հիմնական ուղղություններն են՝ անասնապահությունը, և դաշտավարությունը: Գյուղատնտեսությամբ զբաղվում է 200 գյուղացիական տնտեսություն: Գյուղատնտեսական նշանակության հողերը՝ 1820,4 հա, որից՝ 1052,2 հա վարելահող, 441,5 հա խոտհարք, 270,8 հա արոտ: Գյուղի հիմնախնդիրների մեջ կարևորվում են դպրոցի մի մասնաշենքի հիմնանորոգումը, խմելու ջրագծերի ներքին ցանցի վերանորոգումը, գյուղատնտեսական մթերքների իրացումը, միջհամայնքային և գյուղամիջյան ճանապարհների վերանորոգումը:

Սարչապետ գյուղ

Սարչապետ գյուղը գտնվում է Լոռու մարզի Տաշիրի տարածաշրջանում, Տաշիր քաղաքից 16 կմ հյուսիս-արևելք, մարզկենտրոնից գտնվում է 68 կմ հեռավորության վրա, իսկ մայրաքաղաքից՝ 176 կմ: Գյուղը սահմանակից է Վրաստանի Հանրապետությանը: Սարչապետ գյուղը կազմավորվել է 19 ռդ դարի 20-30-ական թվականներին: Բնակչության հիմնական մասը գաղթել է Արևմտյան Հայաստանի Ալաշկերտ գավառի Մոլեսման գյուղից, որտեղից էլ տեղահանվել են 1826-1828թթ. ռուս պարսկական պատերազմի օրերին: Գյուղը կրում է Սարչապետ անվանումը, որը երբևէ փոփոխության չի ենթարկվել և որի ծագումնաբանությունը հայտնի չէ: Գյուղում գյուղատնտեսության փոքր-ինչ չափով զարգացած ճյուղերից են անասնապահությունը և հողագործությունը: Հիմնականում զբաղվում են ցորենի, գարու, կարտոֆիլի արտադրությամբ: Գյուղ տանող ճանապարհը ասֆալտապատ է, բարեկարգված և կանաչապատված է գյուղի կենտրոնը, գիշերային լուսավորությամբ ապահովված են բոլոր փողոցները, գյուղի 60 %-ը ապահովված է շուրջօրյա խմելու ջրով, առկա է գազամատակարարում: 2015 թվականի հունիսից լուծվել է նաև աղբահանության խնդիրը: Չկան կարկտակայաններ և բավարար գյուղտեխնիկա: Բացակայում են բնակչության զբաղվածության ապահովման պայմանները: Գյուղի բարձրությունը ծովի մակարդակից 1705 մետր է: Բնակավայրի ռելիեֆը լեռնային է, խիստ էռոզացված, ամռանը զով է, ձմռանը՝ չափավոր ցուրտ: Ձմռան տևողությունը 202 օր է, իսկ ամռանը՝ 163 օր: Տարեկան միջին ջերմաստիճանը 3.6°C է, իսկ առավելագույնը՝ +28°C -30°C: Տարեկան տեղումների քանակը 700-720մմ է: Առանձին տարիներին երաշտ է լինում: Կարկտային օրերի թիվը կազմում է 20-25 օր: Գյուղի վարչական տարածքը կազմում է 2216.18 հա : Բնակչության ընդհանուր թիվը կազմում է 2209 մարդ :

Պետրովկա գյուղ

Պետրովկա գյուղը գտնվում է Հայաստանի հյուսիսում, Լոռու մարզի Տաշիրի տարածաշրջանում: Հեռավորությունը մարզկենտրոնից 60 կմ է, Տաշիր քաղաքից՝ 8 կմ է, իսկ մայրաքաղաքից՝ 168 կմ, Վրաստանի սահմանից հեռավորությունը 3կմ է: Գտնվում է Հայաստան-Վրաստան միջպետական մայրուղուց 1կմ հեռավորության վրա: Պետրովկա գյուղի հիմնադրման վերաբերյալ ստույգ տվյալներ չկան, ենթադրվում է, որ հիմնադրվել է 18-րդ դարի վերջերին, 19-րդ դարի սկզբներին՝ ցարական Ռուսաստանի կայսրուհի Եկատերինայի կողմից արտաքսված այլահավատ ռուսների կողմից: Ռուսներին փոխարինել են ադրբեջանցիները, իսկ 1988-89թթ. գյուղը վերաբնակեցվել է Ադրբեջանից գաղթած հայերով: Բարձրությունը ծովի մակարդակից 1570 մետր: Կլիման բարեխառն է, ձմեռը երկարատև ու ցրտաշունչ, ամառը զով: Հաճախ են երկարատև անձրևները և կարկտահարությունը, որից տուժում են գյուղատնտեսությամբ զբաղվող գյուղացիները: Գյուղի շրջակայքը հարուստ է կավով,

ավազով և սևահողային արգավանդ դաշտերով: Բնակչությունը հիմնականում զբաղվում է ցորենի, գարու, կարտոֆիլի, կաղամբի մշակությամբ, անասնապահությամբ, ոչխարաբուծությամբ: Գյուղ տանող ճանապարհը ասֆալտապատ է, ապահովված է խմելու ջրով, սակայն ունի բնակիչներին բաժանորդ դարձնելու խնդիր, գազամատակարարում չունի համայնքի մոտ 80%-ը: Գյուղի միայն կենտրոնական մասն է ապահովված գիշերային լուսավորությամբ: 2018 թվականից իրականացվում է աղբահանություն: Գյուղի վարչական տարածքը կազմում է 564.09 հա: Բնակչության ընդհանուր թիվը կազմում է 271 մարդ:

Ձորամուտ գյուղ

Ձորամուտ գյուղը գտնվում է Լոռու մարզի Տաշիրի տարածաշրջանում, սահմանակից է Վրաստանի հանրապետությանը: Հեռավորությունը մարզկենտրոնից 60 կմ է, Տաշիր քաղաքից՝ 10 կմ է, իսկ մայրաքաղաքից՝ 160 կմ: Գյուղը նախկինում կոչվել է Էվլու, որը հիմնվել է 1890թ.-ին ադրբեջանցիների կողմից, վերաբնակեցվել է 1989թ. Ադրբեջանից բռնագաղթված փախստականների և Զավախքից վերաբնակեցվածների կողմից: Բարձրությունը ծովի մակարդակից 1600-1700 մետր է: Ռելիեֆը թմբային է, կտրտված ձորակներով և փոքրիկ հեղեղատներով: Կլիման բարեխառն է, ձմեռը երկարատև ու ցրտաշունչ, ամառը՝ զով: Բնակչությունը հիմնական զբաղվում է անասնապահությամբ և դաշտավարությամբ: Գյուղ տանող ճանապարհը ասֆալտապատ է, առկա է խմելու ջրի մատակարարում, սակայն ունի բնակիչներին բաժանորդ դարձնելու խնդիր: Իրականացվում է աղբահանություն: Բացակայում է գիշերային լուսավորությունը և գազամատակարարումը: Գյուղի վարչական տարածքը կազմում է 729,74 հա: Բնակչության ընդհանուր թիվը կազմում է 334 մարդ:

Գոգավան գյուղ

Գոգավան բնակավայրը գտնվում է Լոռու մարզի Տաշիրի տարածաշրջանում, Տաշիր քաղաքից 13 կմ հյուսիս-արևելք, մարզկենտրոնից 63 կմ հեռավորության վրա, մայրաքաղաքից՝ 163 կմ: Սահմանակից է Վրաստանի հանրապետությանը: Բնակավայրը նախկինում կոչվել է Դեմուրչիլար, որը հիմնվել է 1890թ.-ին ադրբեջանցիների կողմից, վերաբնակեցվել է 1989թ. Ադրբեջանից բռնագաղթված փախստականների կողմից: Գոգավան է վերանվանվել 1991 թվականից: Բարձրությունը ծովի մակարդակից 1570 մետր է: Ռելիեֆը թմբային է, կտրտված ձորակներով և փոքրիկ հեղեղատներով: Կլիման բարեխառն է, ձմեռը երկարատև ու ցրտաշունչ, ամառը՝ զով: Գոգավանում է գտնվում հայ-վրացական երեք անցակետերից մեկը՝ Գոգավան-Գուգուտի: Բնակչությունը հիմնական զբաղվում է անասնապահությամբ և հացահատիկի մշակությամբ: Գյուղ տանող ճանապարհը ասֆալտապատ է, առկա է խմելու ջրի մատակարարում, սակայն ունի բնակիչներին բաժանորդ դարձնելու խնդիր: Իրականացվում է աղբահանություն: Բացակայում է գիշերային լուսավորությունը և գազամատակարարումը: Բնակչության ընդհանուր թիվը կազմում է 53 մարդ:

Պրիվոլնոյե գյուղ

Պրիվոլնոյե գյուղը գտնվում է Տաշիրի տարածաշրջանում, Տաշիր քաղաքից 17 կմ, մարզկենտրոնից 52 կմ հեռավորության վրա, իսկ մայրաքաղաքից՝ 160 կմ: Համայնքը սահմանակից է Վրաստանի Հանրապետությանը: Գյուղը հիմնադրվել է 1850թ.: Հիմնական բնակչությունը եղել են ռուսներ, որոնք տեղափոխվել էին ցարական Ռուսաստանի տարբեր մարզերից: Գյուղը գտնվում է ծովի մակերևույթից 1585 մ բարձրության վրա: Կլիման ձմռանը ցրտաշունչ է, ամռանը՝ զով: Պրիվոլնոյեի օդը կազդուրիչ է ու առողջարար, բուսականությունը՝ լեռնային: Բնակչությունը հիմնականում զբաղվում է ցորենի, գարու, կարտոֆիլի մշակությամբ, անասնապահությամբ, մեղվաբուծությամբ: Գյուղը ապահովված է գիշերային լուսավորությամբ՝ 30%-ով և գազամատակարարումով՝ 90%-ով, առկա է շուրջօրյա ջրամատակարարում, 2018 թվականից լուծվել է նաև աղբահանության խնդիրը: Բացակայում են բնակչության զբաղվածության ապահովման պայմանները: Գյուղ տանող ճանապարհը ունի ասֆալտապատման խնդիր: Առկա չեն կարկտակայաններ: Գյուղի վարչական տարածքը կազմում է 5990.87 հա: Բնակչության ընդհանուր թիվը կազմում է 1041 մարդ:

Նորաշեն գյուղ

Նորաշեն գյուղը գտնվում է Տաշիր քաղաքից 11կմ դեպի հյուսիս-արևմուտք, Մ3 մայրուղու հարևանությամբ, մարզկենտրոնից 62 կմ հեռավորության վրա, իսկ մայրաքաղաքից՝ 160 կմ: Գյուղը սահմանակից է Վրաստանի Հանրապետությանը: Նորաշեն գյուղը հիշատակվում է 19-րդ դարից: Գյուղի բնակիչների նախնիները եկել են Կարսից, Մուշից՝ 1860-ական թվականներին: Գյուղը հիմնականում ձևավորվել է 20-րդ դարի սկզբին Արևմտյան Հայաստանից ներգաղթած բնակչությամբ: Գյուղը ավելի հին է, քան ենթադրվում է՝ վկայությունն է գյուղի ծայրամասում գտնվող կիսաքանդ եկեղեցին: Գտնվում է ծովի մակերևույթից 1500մ բարձրության վրա: Գյուղի ռելիեֆը հարթավայրային է: Կլիման բարեխառն է, ձմեռը երկարատև ու ցրտաշունչ, ամառը զով: Հաճախ են երկարատև անձրևները եւ կարկտահարությունը: Գյուղ տանող ճանապարհը ասֆալտապատ է, առկա է խմելու ջրի մատակարարում, սակայն ունի բնակիչներին բաժանորդ դարձնելու խնդիր: Իրականացվում է աղբահանություն: Գյուղը շուրջ 60%-ով ապահովված է գիշերային լուսավորությամբ և ամբողջությամբ առկա է գազամատակարարում: Բացակայում են բնակչության զբաղվածության ապահովման պայմանները: Առկա չեն կարկտակայաններ: Գյուղի վարչական տարածքը կազմում է 1413.29 հա: Բնակչության ընդհանուր թիվը կազմում է 1325 մարդ:

Արծնի գյուղ

Արծնի գյուղը գտնվում է Լոռու մարզի Տաշիրի տարածաշրջանում, Տաշիր քաղաքից 15 կմ հյուսիս-արևելք, մարզկենտրոնից գտնվում է 67 կմ հեռավորության վրա, մայրաքաղաքից՝ 200 կմ: Գյուղը սահմանակից է Վրաստանի Հանրապետությանը: ՀՀ կառավարության որոշմամբ համարվում է սահմանամերձ գյուղ: Նախկինում ունեցել է Ղզըլգիլիսե, Դազ Զարաքիլիսա, Կզըլդաշ, Կզըլքիլիսա, Ղարաքիլիսա, Ղզըլքիլիսա, Ղզըլդաշ անվանումները: Արծնի է վերանվանվել 1991թ.-ին: Արծնի գյուղը վերաբնակեցվել է 1988թ. դեկտեմբեր ամսից, Ադրբեջանի Հանրապետության տարբեր շրջաններից բռնի գաղթած փախստականներով և Վրաստանի Հանրապետության տարբեր շրջաններից եկած բնակիչներով: Գյուղը նախկինում եղել է ադրբեջանաբնակ, դրա վառ ապացույցն այն է, որ գյուղը չունի ոչ մի եկեղեցական շինություն: Կլիման բարեխառն լեռնային է, տևական ցուրտ ձմեռներով: Ամեն տարի հաստատվում է կայուն ձնածածկույթ: Ամառները տաք են, համեմատաբար խոնավ: Տարեկան մթնոլորտային տեղումների քանակը՝ 600-700 մմ, օդը կազդուրիչ է ու առողջարար: Բնակչությունը հիմնականում զբաղվում է անասնապահությամբ, մեղվաբուծությամբ, դաշտավարությամբ: Գյուղը ապահովված է գազամատակարարումով, առկա է խմելու ջուր, սակայն մատակարարման պայմանները բավարար չեն, 2018 թվականից լուծվել է նաև աղբահանության խնդիրը: Բացակայում են բնակչության զբաղվածության ապահովման պայմանները: Գյուղ տանող ճանապարհը ունի ասֆալտապատման խնդիր: Առկա չեն կարկտակայաններ: Բացակայում է հանրային տրանսպորտը, որը բնակավայրից բնակիչների արտահոսքի գլխավոր պատճառներից մեկն է: Գյուղի վարչական տարածքը կազմում է 561.42 հա: Բնակչության ընդհանուր թիվը կազմում է 287 մարդ:

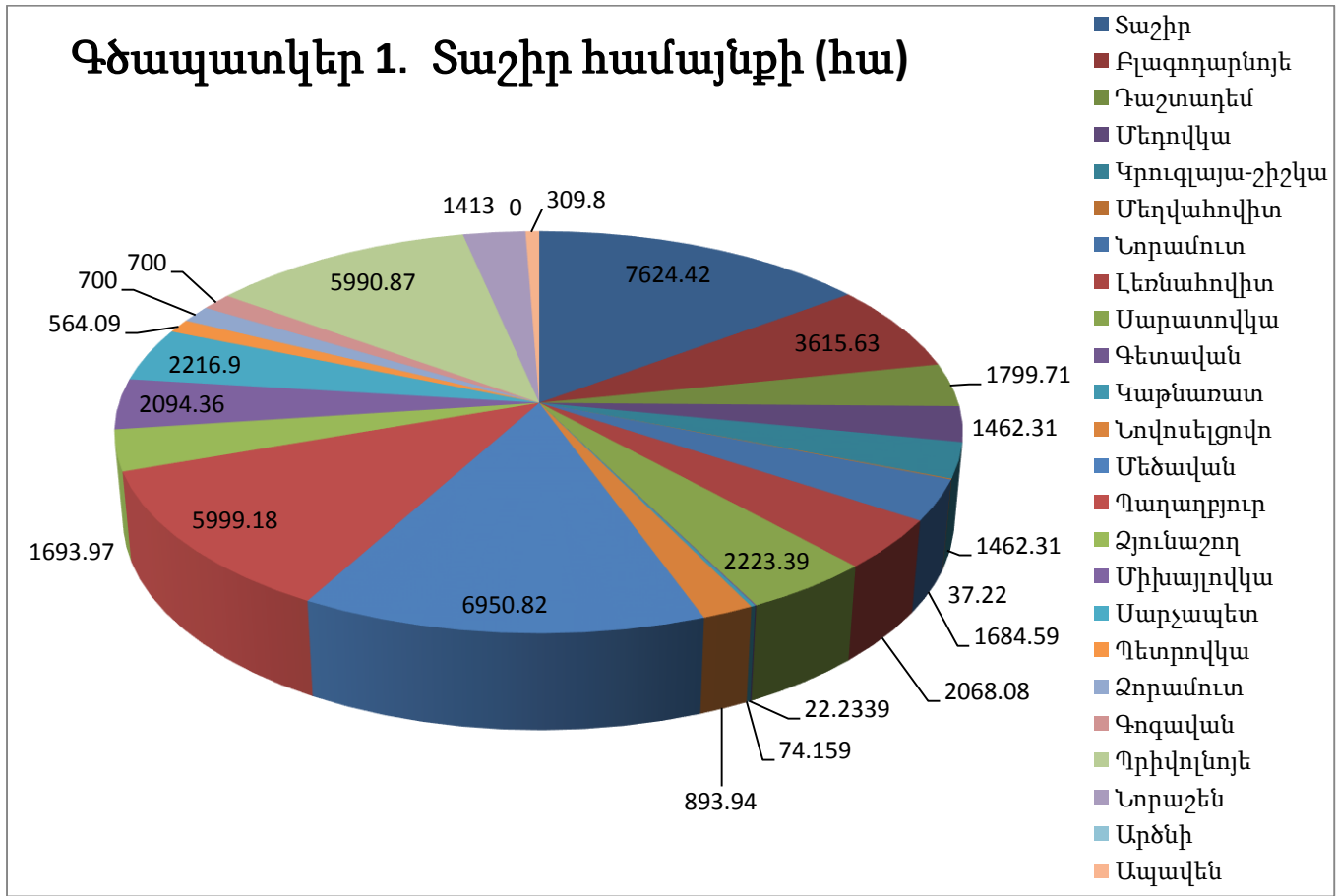
Ապավեն գյուղ

Ապավեն գյուղը գտնվում է Լոռու մարզի Տաշիրի տարածաշրջանում, Տաշիր քաղաքից 16կմ հյուսիս-արևելք, մարզկենտրոնից գտնվում է 68կմ հեռավորության վրա, իսկ մայրաքաղաքից՝ 184կմ: Նախկինում մտել է Թիֆլիսի նահանգի Բորչալուի գավառի մեջ և ունեցել է Սայրիար Փոքր, Սարիալ-Փոքր, Սարիար, Սարիար Պոկր անվանումները: Ապավեն է վերանվանվել 1991 թվականին: Ապավեն գյուղը ձևավորվել է 1990 թվականին Վրաստանի ու Ադրբեջանի հանրապետություններից ներգաղթած բնակիչներով: Ապավեն գյուղը սահմանամերձ է Վրաստանի հանրապետության հետ: Բարձրությունը ծովի մակարդակից 1680 մետր: Կլիման բարեխառն լեռնային է, տևական, ցուրտ ձմեռներով: Ամեն տարի հաստատվում է կայուն ձնածածկույթ: Ամառները տաք են, համեմատաբար խոնավ: Տարեկան մթնոլորտային տեղումների քանակը՝ 600-700մմ: Ռելիեֆը լեռնային է: Բնակչությունը հիմնականում զբաղվում է դաշտավարությամբ , անասնապահությամբ , մեղվաբուծությամբ և թռչնաբուծությամբ : Գյուղում առկա է խմելու ջուր, 2018 թվականից լուծվել է նաև աղբահանության խնդիրը: Բացակայում են բնակչության զբաղվածության ապահովման պայմանները: Գյուղ տանող ճանապարհը ունի ասֆալտապատման խնդիր: Բացակայում է հանրային տրանսպորտը, որը բնակավայրից բնակիչների

արտահոսքի գլխավոր պատճառներից մեկն է: Գյուղի վարչական տարածքը կազմում է 309.08 հա: Բնակչության ընդհանուր թիվը կազմում է 176 մարդ:

1.2 Համայնքի սոցյալ-տնտեսական իրավիճակը

Համայնքի առկա բնակչության թիվը կազմում է 15946 մարդ, այդ թվում տղամարդիկ՝ 8722 (54,7 %) և կանայք՝ 7224(45,3%) :

Աղյուսակ 1. Համայնքի առկա,մշտական բնակչության ու տնային տնտեսությունների ցուցանիշները :

Հ/հ	Բնակավայրի անվանումը	Առկա բնակչության թվաքանակը (մարդ)	Համայնքի մշտական բնակչության թիվը՝ ըստ տարիքային կազմի			Առկա տնային տնտեսությունների թվաքանակը
			0-17 տ.	17-62 տ.	63 տ-ից բարձր	
1.	ք. Տաշիր	7130	2450	7562	1733	2854
2.	Բլագոդարնոյե	201	76	155	34	54

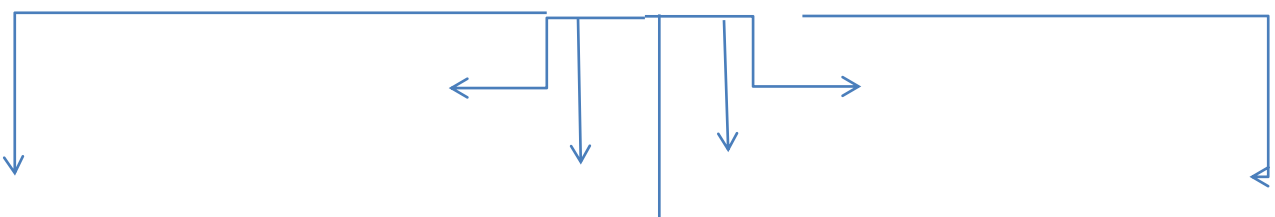
3.	Դաշտադեմ	111	29	68	14	31
4.	Մեղովկա	76	77	182	37	24
5.	Կրուգլայա-շիշկա	63	15	63	9	23
6.	Մեղվահովիտ	102	21	70	11	21
7.	Նորամուտ	44	5	36	3	12
8.	Լեռնահովիտ	910	217	659	242	350
9.	Սարատովկա	370	86	193	59	98
10.	Գետավան	76	14	41	9	20
11.	Կաթնառատ	1001	188	675	138	301
12.	Նովոսելցովո	178	40	100	16	-
13.	Մեծավան	5579	1121	3789	900	1437
14.	Պաղադքյուր	70	12	47	11	22
15.	Ձյունաշող	114	30	77	17	29
16.	Միխայլովկա	849	187	553	109	162
17.	Սարչապետ	1027	434	1352	346	275
18.	Պետրովկա	177	69	196	27	49
19.	Ձորամուտ	315	123	308	67	84
20.	Գոգավան	30	12	53	4	7
21.	Պրիվոլնոյե	252	174	531	141	299
22.	Նորաշեն	929	178	563	188	300
23.	Արծնի	235	102	273	52	58
24.	Ապավեն	68	34	114	20	18

Գործազուրկների մեծամասնությունը կազմում են կանայք: Աշխատունակ տղամարդկանց մի մասը զբաղված է արտագնա աշխատանքով:

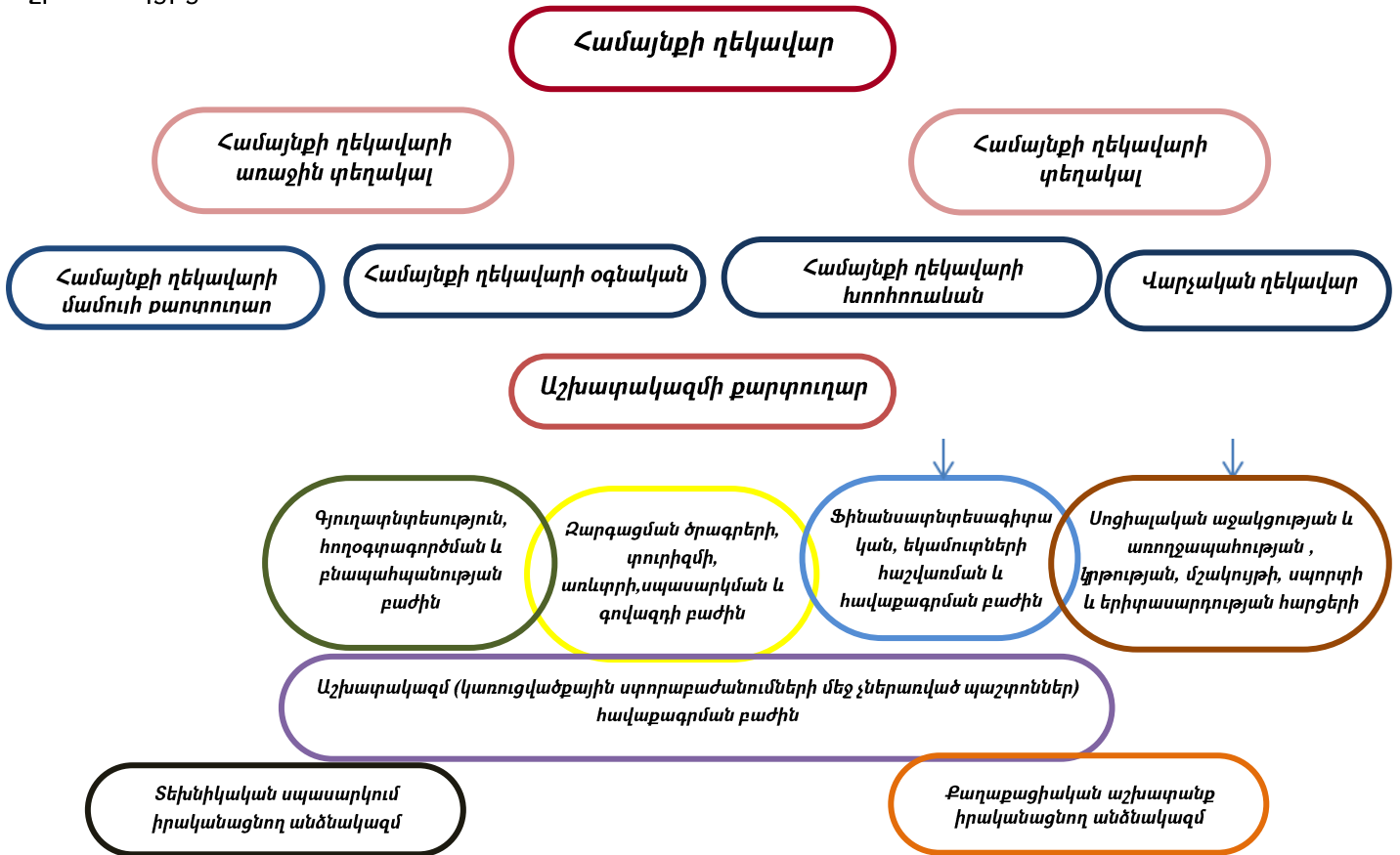
Տեղական ինքնակառավարման մարմինները

2022թ. սեպտեմբերին 25-ին կայացած ՏԻՄ-երի ընտրությունների արդյունքում ընտրվել են համայնքի ավագանին՝ բաղկացած 21 անդամից, և համայնքի ղեկավարը, որը ձևավորել է համայնքի աշխատակազմը՝ բաղկացած

128

աշխատակցից:

Համայնքի ձեռնարկությունները

Համայնքի տարածքում գործում է 6 համեմատաբար խոշոր արդյունաբերական ձեռնարկություն. կապի հանգույց, էլեկտրագանգ, ջրմուղ սպասարկման, գազամատակարարման և գազի սպասարկման ձեռնարկություններ: Արտադրական և շինարարական ոլորտներում զբաղվածների թիվը շուրջ 1400 է: Առևտրի ոլորտում զբաղվածների թիվը կազմում է շուրջ 500, իսկ սպասարկման ոլորտում՝ 800: Հաշվի առնելով նաև այլ ոլորտների պետական և համայնքային կազմակերպությունների աշխատակազմերը, զբաղվածների թիվը համայնքում կազմում է շուրջ 6691 մարդ:

Աղյուսակ 3 : Համայնքի ենթակայության ոչ առևտրային կազմակերպություններն են.

Հ/հ	Անվանումը, բնակավայրը	Աշխատողների թիվը	Երեխաների թիվը
1.	Ք. Տաշիրի թիվ 1 ՆՈՒՀ ՀՈԱԿ	7	34
2.	ՀԱՄԱՐ 3 ՆՈՒՀ ՀՈԱԿ	11	50
3.	«Ամալյա Կարապետյանի անվան համար 4 մանկապարտեզ» ՀՈԱԿ	24	164
4.	Մեծավանի « Գույների աշխարհի մանկապարտեզ» ՀՈԱԿ	7	34
5.	« Սարգսյան գյուղի Պարտեզ մանկապարտեզ» ՀՈԱԿ	6	27
6.	Սարատովկա ՆՈՒՀ	2	
7.	Տաշիրի արվեստի դպրոց ՀՈԱԿ	17	166
8.	Տաշիրի մշակույթի կենտրոն ՀՈԱԿ	31	160
9.	Տաշիրի մարզադպրոց բյուջետային հիմնարկ	13	190
10.	Տաշիր գրադարանի բյուջետային գրադարանի հիմնարկ	4	--
11.	Մեծավան գյուղի արվեստի դպրոց ՀՈԱԿ	6	13
12.	Մեծավանի մշակույթի կենտրոն բյուջետային հիմնարկ	7	26

ԲՆԱԿԵԼԻ ԵՎ ՈՉ ԲՆԱԿԵԼԻ ՏԱՐԱԾՔՆԵՐԻ ՍՊԱՍԱՐԿՈՒՄ

Համայնքի բնակարանային ֆոնդի ընդհանուր մակերեսը համաձայն աղ. 5: Բնակֆոնդի սպասարկման աշխատանքները իրականացվում են համայնքում ստեղծված առանձին **ստորաբաժանման՝ ՔՍԳ-ի կողմից**: Վերջին տարիներին Տաշիրի համայնքապետարանը սեփական և սուբվենցիոն միջոցներով վերանորոգել են մի շարք բազմաբնակարան շենքերի թեք տանիքներ և շքամուտքեր, սակայն բնակարանների ջեռուցման և էներգախնայողություն ապահովելը հնարավոր է միայն լրջագույն ներդրումների դեպքում: Ապագայում նախատեսվում է շենքերի տանիքների վերանորոգում և մասնակի ջերմաարդյունավետության ու էներգախնայողության կիրառում:

Կարիք կա ապաստարանների վերանորոգման, վերազինման և կահավորման:

Հողօգտագործում

Համայնքում ստացված ցորենի բերքի հիմնական մասը սպառվում է Երևանում՝ վերամշակող և վերավաճառող ընկերությունների կողմից:

Տաշիրում մշակվում է 53 հա կարտոֆիլ վարելահողերում, և 200 հա՝ տնամերձերում՝ ձմռան պարենը համալրելու նպատակով:

Աղյուսակ 4:

Արտադրանքի տեսակը	հա	1 հա ստացվող միջին բերքա-տվությունը /տոննա/	Իրացման շուկա
Ցորեն	3352,5	5	ՀՀ շուկա
Գարի	40	3	ՀՀ շուկա
Հաճար	65	3	ՀՀ շուկա
Կարտոֆիլ	28	30	ՀՀ շուկա

Աղյուսակ 5:

	Բնակավայր	Ընդամենը հա վաքչական տարածքը	բնակարանային ֆոնդը և բն. շինություն հողեր ս ²	արտադրական նշանակության հողեր	գյուղատնտեսական նշանակության հողեր	գերատնտեսական հիմնարկների զբաղեցրած հողեր	հանգստի գոտիներ	անտառային գոտի	ջրային ֆոնդեր	բնակավայրի տարածքը	Համայնքի վարչական տարածքում գտնվող պետական հողերը և տնտեսական հողեր	Համայնքի սեփականություն համարվող հողերը կազմում են	Օտարված և օգտագործման տրամադրված հողերը կազմում են
1.	ք. Տաշիր	7624.42	380939	125.08	5771.26	11.25	35.73	831.63	77.34	286.44	1246.58	5999.2	536.06
2.	Բլագոդարնոյե	3615.63	5475	10.41	3465.67	--	3.06	82.88	16.5	24.83	2545.34	781.76	288.81
3.	Դաշտադեմ	7190.91	5698	19.76	6893.45	--	0.46	108.51	36.34	105.96	5421.56	1528.31	241.03
4.	Մեղովկա	1462.31	9048	28.41	1212.99	--	9.85	98.68	11.22	37.22	6547.14	1037.24	277.45
5.	Կրուկլայա-շիշկա		5304										837.38
6.	Մեղվահովիտ	7864.4	3404	10.12	7644.65		5.28	98.68	11.22	37.22	6547.14	1037.24	277.45
7.	Նորամուտ		1820										
8.	Լեռնահովիտ	2068.08	66400	11.24	1716.64	--	1.92	221.39	10.54	80.14	226.72	1003.96	837.38
9.	Սարատովկա	2228.39	9913	34.11	1841.82	1.13	1.71	81.38	125.66	52.1	196.48	1366.09	659.51
10.	Գետավան		1475										
11.	Կաթնառատ	7415.96	23409	14.54	6699.47	--	7.97	423.35	41.03	73.82	3512.42	3846.72	50.82
12.	Նովոսելցովո	893.94	199700	1.94	792.51	0.48	0.56	13.06	30.23	19.97	42.81	536.82	314.26
13.	Մեծավան	6950.87	227640	65.44	5545.59	5.76	28.45	676.7	300.82	261.68	1293.67	3694.38	1962.29
14.	Պաղադբյուր	5999.18	2980	2.57	5879.9	--	2.34	1.29	24.38	70.25	4707.16	1148.22	143.79
15.	Ձյունաշող	1693.97	5025	17.13	1423.33	0.03	5.85	150.04	6.74	70.06	162.17	921.73	610.05
16.	Միխայլովկա	2094.38	20427	39.95	1814.29	10.08	7.29	92.37	21.72	89.18	122.37	928.04	1031.75
17.	Սարչապետ	2216.19	110290	8.16	1731.91	--	5.23	315.06	2.17	123.31	322.54	1296.16	597.43
18.	Պետրովկա	564.09	5256	4.41	491.71	4.01	1.72	41.36	--	22.16	0.17	107.36	389.71
19.	Ձորամուտ	725.74	14300	6.27	585.1	--	0.75	71.05	7.58	38.35	86.98	331.6	310.95
20.	Գոգավան		1300										
21.	Պրիվոլնոյե	5990.87	27335	22.97	5100.27	--	15.39	666.12	19.05	99.73	1194.39	3883.36	913.03
22.	Նորաշեն	1413.29	51975	20.15	1155.22	1.06	7.9	119.81	5.33	28.92	128.73	546.87	737.49
23.	Արծնի	561.42	19840	5.33	487.26	--	1.32	7.46	2.65	39.66	18.1	324.36	218.94

24.	Ապավեն	309.08	69305	0.64	272.02	--	0.36	12.5	1.33	13.49	19.41	225.97	63.69
-----	--------	--------	-------	------	--------	----	------	------	------	-------	-------	--------	-------

Համայնքն ունի նաև 11963.98 հա վարելահողեր և 13030.57 հա խոտհարք, այգի՝ 16,1 հա, արոտավայրեր 28526,62 հա, այլ նպատակների նշանակության հողեր 6978,63 հա:

Անասնապահություն

Դեռևս խորհրդային կարգերի ժամանակներից Տաշիրը եղել է տոհմային անասնապահական գոտի: Անասնապահությամբ Տաշիրում զբաղվում է մոտ 2854 տնտեսություն:

Աղյուսակ 3 : Համայնքի հիմնական գյուղատնտեսական արտադրանքը և ծավալները, հիմնական սպառման շուկաները

Խոշոր եղջերավոր անասուններ	15476 գլուխ,որից 8233-ը կթու կովեր
ոչխար	4563 գլուխ
այծ	59 գլուխ
խոզ	1080 գլուխ

Անասնապահությունում Արտադրվող հիմնական մթերքներ	Տոնա	Իրացման շուկա
Կաթ	13000	ՀՀ շուկա
Միս	502	ՀՀ շուկա

ԲՆՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՇՐՋԱԿԱ ԲՆԱԿԱՆ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ՊԱՀՊԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

Տարեցտարի հետևողականորեն բարելավում են կենցաղային թափոնների հեռացման և աղբահանության աշխատանքները: Շենքերի կենցաղային աղբը կուտակվում է համայնքի տարածքում 90 աղբարկղերի և 15 փողոցային աղբամանների մեջ: Գյուղերում նախատեսված է տեղադրել նոր աղբարկղեր և աղբամաններ մինչև 2027 թվականի երկրորդ եռամսյակը: Տաշիր համայնքի կուտակված աղբը սահմանված գրաֆիկով Տաշիր համայնքի և օպերատորին պատկանող աղբատար ավտոմեքենաներով տեղափոխվում է համայնքի ծայրամասում գտնվող բացօթյա տարածք (ավագանու որոշմամբ հատկացվել է տարածք, համապատասխանաբար ցանկապատվել և ծառայում է որպես աղբավայր) և վնասագերծվում: Վնասագերծումն իրականացնելուց հետո աղբը վերածվում է անօրգանական նյութի: Սպասարկումն իրականացվում է 4 աղբատար մեքենաների միջոցով: Ներկայումս աղբահեռացումը տարեկան միջին հաշվով կազմում 4500 մ³, կենցաղային թափոնները՝ 3900 մ³ : Կենտրոնական և ներթաղամասային փողոցների, բակերի ու կանաչ գոտիների սանմաքրման աշխատանքները «Տաշիրի կոմունալ տնտեսություն և բարեկարգում» ՀՈԱԿ-ի կողմից կատարվում են մեքենայացված և ձեռքի միջոցներով: Առկա մեքենայական շարժակազմը, որը ներառում 1 համայնքային և 4 աղբատար մեքենա, թույլ է տալիս աշխատանքները կազմակերպել բարձր մակարդակով: Լուսավորության, կանաչապատ տարածքների խնամքի և քաղաքային գերեզմանոցների սպասարկման խնդիրներով զբաղվում է «Տաշիրի կոմունալ տնտեսություն և բարեկարգում» ՀՈԱԿ-ը:

Տաշիր համայնքի բնակչության խմելու ջրի հիմնական աղբյուրը կենտրոնացված ջրամատակարարումն է: Զրամատակարարման համակարգը սպասարկում է <<Վեոլիա Ջուր>> ընկերությունը: Համայնքում տեղադրված են ջրաչափեր և սահմանված է ջրի վարձ: Համայնքի բնակչության 95 %-ին խմելու ջուրը հասանելի է: Զրամատակարարումը 24 ժամյա է:Համայնքն ունի կոյուղագիծ և տնային տնտեսությունների 60 %-ը միացված է կոյուղագծին:Գյուղական բնակավայրերից Կրուգլայա Շիշկա, Լեռնահովիտ, Պրիվոլնոյե, Ձորամուտ, Պետրովկա, Կաթնառատ և Միխայլովկաում նախատեսվում է իրականացնել ջրագծի մասնակի հիմնանորոգման աշխատանքներ : Ոռոգման ջրագծեր համայնքում չունենք:

ՏՐԱՆՍՊՈՐՏ, ՃԱՆԱՊԱՐՀԱՅԻՆ ՏՆՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆ

Համայնքային փողոցների և ճանապարհների որոնց 70%-ն ընդհանուր վերանորոգման կարիք ունի:

Գոյություն ունի համայնքի ենթակայության 15 կամուրջ, որոնցից առնվազն 5ը հիմնանորոգման կարիք ունեն:

Տրանսպորտի և հետիոտների շարժը կազմակերպելու նպատակով անհրաժեշտություն կա փողոցներում տեղադրել մոտ 200 ճանապարհային երթևեկության նշաններ:

Դժվարություններ են առաջանում շրջակա գյուղերի հետ տրանսպորտային հաղորդակցության, մարզկենտրոնի և մայրաքաղաքի հետ տրանսպորտային կապը կանոնավոր է

ԱՌԵՎՏՈՒՐ ԵՎ ՍՊԱՍԱՐԿՈՒՄ

Համայնքի տարածքում գործում են առևտրի 270 և սպասարկումների 70 փոքր և միջին օբյեկտներ, այդ թվում՝ հեղուկ վառելիք՝ 4, տեխնիկական վառելիք՝ 0, հանրային սննդի կետ՝ 6, կենցաղային՝ 24, թանկարժեք մետաղների՝ 1, գազի լիցքավորման կետ՝ 2:

ԶԲՈՍԱՇՐՋՈՒԹՅԱՆ ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ ԽԹԱՆՈՒՄ

Զբոսաշրջությունը Հայաստանի տնտեսության առավել դինամիկ զարգացող ոլորտներից մեկն է և հայտարարված է տնտեսության գերակա ճյուղ: Տաշիր համայնքում առկա է զգալի զբոսաշրջային ներուժ, որը ներուժը ներկայացված է հարուստ, գեղատեսիլ և առողջարար բնությամբ, անտառներով, լեռներով, պատմամշակութային արժեքներով, բնության հուշարձաններով: Համայնքով է անցնում Մարգարա-Վանաձոր-Տաշիր-Վրաստան միջպետական մայրուղին, որը ևս զբոսաշրջության համար հնարավորություն է:

Համայնքի բնակավայրերում անհրաժեշտություն է առաջանում ենթակառուցվածքների ստեղծման և զարգացման :

Համայնքի զբոսաշրջության զարգացման համար նշանակալի և գլխավոր դեր կարող է խաղալ Սարատովկա բնակավայրի «Լուսավոր Լիման» լիճը, որն ունի 11.7 հա մակերես, լճի ջուրը քաղցրահամ է, լճում կան մի քանի ձկնատեսակներ՝ կարաս, սազան, սպիտակ ամուր, կարպ : «Լուսավոր Լիման» լիճը բացառիկ է լճում աճող ՀՀ Կարմիր գրքում գրանցված Հայկական լեռնաշխարհի ամենագեղեցիկ բուսատեսակներից մեկով՝ ջրաշուշանով:

Զբոսաշրջության զարգացման խնդիրներն են.

- Համայնքի՝ որպես զբոսաշրջային կենտրոնի բրենդի ձևավորում.
- Պատմամշակութային հուշարձանների, զբոսաշրջությանը սպասարկող ենթակառուցվածքների գույքագրում և քարտեզագրում.
- Զբոսաշրջության տեղեկատվական կենտրոնի, տեղեկատվական ցուցանակների տեղադրում.
- տպագիր նյութերի ստեղծում
- Հատկապես գյուղական բնակավայրերում հյուրնկալող ընտանիքների ներուժի բացահայտում, կարողությունների բարելավում.
- Ագրոտուրիզմի, էկոտուրիզմի, գաստրոնոմիկ և հեծանվային տուրիզմի զարգացում՝ օգտագործելով հատկապես տեղական ավանդույթները պահպանող գյուղական բնակավայրերում առկա ներուժը.
- Նոր զբոսաշրջային հետաքրքրությունների ստեղծում.
- Տաշիր քաղաքի և գյուղական բնակավայրերի միջև զբոսաշրջային ցանցի ստեղծում.
- Մասնագետների ուսուցում և վերապատրաստում՝ գիդեր, քարտեզագրողներ:

ԿՐԹՈՒԹՅՈՒՆ, ՄՇԱԿՈՒՅԹ, ՍՊՈՐՏ, ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՈՒԹՅԱՆ ՀԵՏ ՏԱՐՎՈՂ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐ

Համայնքում դպրոցական հաստատությունները 15-ն են, որոնցից՝ 12 հանրակրթական դպրոց համայնքի 12 գյուղերում, 2 հիմնական դպրոց և 1 ավագ դպրոց Տաշիր քաղաքում: Նշված դպրոցներում աշխատողների թիվն է՝ **494**, որից՝ **329** մանկավարժ, որից գյուղական դպրոցներում

աշխատողների թիվը 152, որից՝ 114 մանկավարժ: **Շենքերը հիմնականում գտնվում են բարվոք վիճակում, ջեռուցվում են:**

Համայնքապետարանի ենթակայության գործում են 5 նախադպրոցական ուսումնական հաստատություններ, 5 արտադպրոցական ուսումնական հաստատություն:

Նախադպրոցական հաստատություններ հաճախում են 307 երեխաներ, ունի 56 աշխատող, որից 15ը մանկավարժ: Նախակրթարանները ապահովված են տիպային շենքերով, ջրով, էլեկտրաէներգիայով, ջեռուցման համակարգով:

Համայնքում գործում են մշակույթի տունը, արվեստի դպրոց, գրադարան, սպորտ դպրոց, մարզադաշտեր:

Համայնքում 2016 թ-ից «Տաշիր» բարեգործական հիմնադրամի ֆինանսավորմամբ վերակառուցվել և կապիտալ ներագործվել է Մշակույթի տունը: Այն ունի 176 սան, 26 աշխատող: Գործում է շախմատի, լարային գործիքների, նկարչության, վոկալի, պարի, կարուձև և մոդելավորում, ընդհանուր դիզայն և սեղանի ձևավորման խմբակներ: Առավել մասսայական են պարարվեստի և շախմատի բաժինները:

Տաշիրի արվեստի դպրոցի շենքը ջեռուցմամբ ապահովված է և վերանորոգված: Դպրոցում գործում են դաշնամուրի, լարային, փողային, հարվածային, ազգային նվագարանների, վոկալի և գեղանկարչության բաժիններ: Շենքն ունի երաժշտական գործիքներով ու գույքով համալրման կարիք:

Համայնքային մարզադպրոցն ունի 190 մարզիկ, 13 աշխատող: Այստեղ գործում է բազկամարտի, բռնցքամարտի, ըմբշամարտի, ձյուդոյի, կարատեի, քիք-բոքսինգի խմբակներ: Զեռուցումը իրականացվում է վառարանների և էլեկտրական սալիկների միջոցով: Հիմնովին նորոգված է շինության տանիքը:

Ֆուտբոլի, բասկետբոլի խմբերը գործում են Տաշիրի մարզադաշտերում: Փակ մարզադաշտն ունի հիմնանորոգման, կահավորման կարիք: Այստեղ բացակայում է ջեռուցման հնարավորությունը, որի պատճառով մասնակի դադարեցվում են մարզումները ցուրտ եղանակներին: Կարիք կա մարզադաշտին կից լողավազանի հիմնովին վերանորոգման, վերապռոֆիլավորման, կահավորման: Հիմնովին փոխվել է բացօթյա մարզադաշտի խոտածածկը՝ փոխարինվելով արհեստական խոտածածկով: Քաղաքային մարզադաշտը կարիք ունի հանդերձարանների և տրիբունաների հիմնանորոգման:

Քաղաքային գրադարանը ունի վերանորոգման: Կազմակերպվում են թատերական բեմականացումներ, գրական երեկոներ, սեմինարներ, հանդիպումներ: **Գրադարանի գրքային ֆոնդը կազմում է 74 270 կտոր գրականություն:**

ԱՌՈՂՋԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

Տաշիր համայնքի առողջապահական հաստատություններն են «Տաշիր ԲԿ» ՓԲԸ-ն և «Զենիթ-Մեդ» ԲԿ-ն, 1 ամբուլատորիա, 6 ստոմոտոլոգիական ծառայություն իրականացնող և 5 դեղատուն Տաշիր քաղաքում, 21 առողջապահական հաստատություններ բնակավայրերում:

«Տաշիր Բժշկական Կենտրոն» ՓԲԸ-ն, որն իր մեջ միավորում է հիվանդանոցն ու պոլիկլինիկան, ունի 152 աշխատակից: Հիվանդանոցում կա 40 մահճակալ:

2022 թ. -ից գործում է նորագույն սարքավորումներով հագեցած «Զենիթ-Մեդ» ակստորոշիչ կենտրոնը: Համայնքի տարածքում գործունեություն են ծավալում 6 ստոմատոլոգիական բժշկական օգնություն իրականացնող հաստատություններ, 5 դեղատներ:

Ընդհանուր համայնքի բնակավայրերում կան 21 առողջապահական հաստատություններ, որոնք ընդհանուր առմամբ ոչ բարվոք վիճակում են, կամ իսպառ բացակայում են:

ՀԱՆԳՍՏԻ ԳՈՏԻՆԵՐ, ԶԲՈՍԱՅԳԻՆԵՐ, ԽԱՂԱՀՐԱՊԱՐԱԿՆԵՐ, ԲԱԿԱՅԻՆ ՏԱՐԱԾՔՆԵՐ

Քաղաքային զբոսայգին աչքի է ընկնում իր մշտապես խնամված տեսքով և տաշիրցիների համար հանդիսանում է շատ սիրված վայր, որը հնարավոր եղավ իրագործել «Տաշիր Բարեգործական հիմնադրամի» և պետական միջոցների ներդրման շնորհիվ:

Չնայած Տաշիրը առանձնահատուկ է իր ունեցած անտառային ֆոնդով, սակայն որպես առանձին հասկացողություն «հանգստյան գոտի» բացակայում է:

Վերանորոգման ենթակա են նաև համայնքի խաղահրապարակները, եթե այդպիսիները իհարկե կան: Վերջին տարիներին, հիմնանորոգումից հետո գործարկված են 4 բակային ժամանակակից մինի-ֆուտբոլի դաշտեր, որոնք ունեն ընթացիկ նորոգման կարիք : Կարիք կա բակային սպորտ-հրապարակների ,մանկական ճոճանակ-կարուսելներ ներդրման քաղաքի տարբեր թաղամասերում:

ԱՂԵՏՆԵՐԻ ՌԻՍԿԵՐԻ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒՄ

Արտակարգ իրավիճակներում փրկարարական աշխատանքների իրականացան գործում բնակչության տարհանման համար մշակված է պլան:

Առաջիկայում նախատեսվում է ուշադրություն դարձնել ոլորտում առկա հետևյալ հիմնախնդիրների լուծմանը.

- Շենք-շինությունների կառուցման գործընթացներում առկա ռիսկերին համապատասխան շինարարական նորմերի և կանոնակարգերի պարտադիր կիրառում և համապատասխանեցում՝ աղետների ռիսկը նվազագույնին հասցնելու համար,
- Համայնքային մակարդակում հանրային իրազեկվածության մակարդակի բարձրացում, իրականացնելով հանրային իրազեկման քարոզարշավներ քաղաքացիների անվտանգության և աղետների ռիսկի նվազեցման վերաբերյալ՝ տարածելով տեղեկություններ տեղական վտանգավոր երևույթների, աղետների ռիսկի և կլիմայի փոփոխության, ինչպես նաև վերջիններիս բացասական ազդեցությունների նվազեցման ու կառավարման քայլերի ու միջոցառումների մասին,
- Կանաչապատման և էկոհամակարգերի պաշտպանության խրախուսում,
- Բնապահպանական ոլորտի ղեկավարների և մասնավոր հատվածի հետ համագործակցային մեխանիզմների հիմնում:

2.3 Համայնքի ֆինանսական իրավիճակի նկարագրություն և ֆինանսական կանխատեսումները

Համայնքի ֆինանսական իրավիճակը վերլուծելիս պետք է հստակ տարանջատել՝ համայնքի բյուջեն (եկամտային և ծախսային մասերով), ծրագրերի իրականացման համար համայնքներին հասանելի այլ միջոցներ (աղբյուրներ և ծախսային ուղղություններ):

Համայնքի բյուջեի մուտքերը ձևավորվում են վարչական և ֆոնդային բյուջեի միջոցների հաշվին: Վարչական բյուջեի եկամուտները ձևավորվում են սահմանափակ թվով եկամտատեսակների՝ հարկերի, տեղական տուրքերի և գույքի վարձակալությունից եկամուտների հաշվին: Համայնքի բյուջեի կանխատեսվող եկամուտների մեծ մասը ձևավորվում են պետական բյուջեից համայնքներին տրամադրվող ֆինանսական համահարթեցման դոտացիաների և սուբվենցիաների հաշվին (աղյուսակ 6):

Քանի որ համայնքի բյուջեի ֆոնդային մասում մուտքեր քիչ են կանխատեսվում, ապա պլանավորվող հինգ տարիների կապիտալ ծախսերը մեծամասամբ կիրականացվեն պետական բյուջեի հատկացումների և դոնոր կազմակերպությունների հաշվին:

Համայնքի ֆինանսական իրավիճակի նկարագրություն և ֆինանսական կանխատեսումները

Աղյուսակ 6 Համայնքի 2022-2023թթ. բյուջեի մուտքերի ցուցանիշները և 2024-2027թթ. բյուջեների մուտքերի կանխատեսումը

Հ/հ	Մուտքերիանվանումը	2022 թ. փաստ.	2023 փաստացի	2024 կանխ.	2025 կանխ.	2026 կանխ.	2027 կանխ.
	ԲՅՈՒՋԵՏԱՅԻՆ ՄՈՒՏՔԵՐ՝ ԸՆԴԱՄԵՆԸ (I+II+III)*	238232.5	165543.4	244403.1	224540	25876 0.0	273530. 0
I.	ԸՆԴԱՄԵՆԸ ԵԿԱՄՈՒՏՆԵՐ (1+2+3)*	213572.4	147361.7	211903.1	198740. 0	23551 0.0	249910.0

1	ՀԱՐԿԵՐ ԵՎ ՏՈՒՐՔԵՐ	39354.1	24623.8	33709.6	33240.0	33510.0	33750.0
1.1	Գույքային հարկեր անշարժ գույքից	3966.6	2718.2	6253.0	5230.0	5230.0	5230.0
	Գույքահարկ շենքերի և շինությունների համար	640.9	790.7	1580.0	1580.0	1580.0	1580.0
	Հողի հարկ	3325.7	1927.5	4673.0	3650.0	3650.0	3650.0
1.2	Գույքային հարկեր այլ գույքից	28093.7	16702.6	18671.6	19100.0	19250.0	19340.0
	Գույքահարկ փոխադրամիջոցների համար	28093.7	16702.6	18671.6	19100.0	19250.0	19340.0
1.3	Ապրանքների օգտագործման և ամբողջունեության իրականացման թույլտվության վճարներ	2877.5	2051.3	3785.0	3810.0	3880.0	3960.0
	Տեղական տուրքեր	2877.5	2051.3	3785.0	3810.0	3880.0	3960.0
1.4	Ապրանքների մատակարարումից և ծառայությունների մատուցումից ալյարտադրվածքներ	4416.2	3151.7	5000.0	5100.0	5150.0	5220.0
	Պետական տուրքեր	4416.2	3151.7	5000.0	5100.0	5150.0	5220.0
1.5	Այլ հարկային եկամուտներ						
	Այլ հարկերից և պարտադիր վճարներից կատարվող մասհանումներ						
	Հողի հարկի և գույքահարկի գծով համայնքի բյուջե վճարումների բնագավառում բացահայտված հարկային օրենսդրության խախտումների համար հարկատուներից գանձվող տույժեր և տուգանքներ, որոնք չեն հաշվարկվում այդ հարկերի գումարների նկատմամբ						
2	ՊԱՇՏՈՆԱԿԱՆ ԴՐԱՄԱՇՆՈՐՀՆԵՐ	142904.2	105194.3	158073.8	165500.0	175000.0	188500.0
2.1	Ընթացիկ արտաքին պաշտոնական դրամաշնորհներ						
2.2	Կապիտալ արտաքին պաշտոնական դրամաշնորհներ						
2.3	Ընթացիկ ներքին պաշտոնական դրամաշնորհներ	123202.0	98513.5	148573.8	156000.0	16500.0	178000.0
ա)	Պետական բյուջեից ֆինանսական համահարթեցման սկզբունքով տրամադրվող դոտացիաներ	123202.0	98513.5	148573.8	156000.0	16500.0	178000.0
բ)	Պետական բյուջեից տրամադրվող այլ դոտացիաներ	15701.2	4367.9	5000.0	5000.0	5500.0	6000.0
գ)	Պետական բյուջեից տրամադրվող նպատակային հատկացումներ (սուբվենցիաներ)	4001.0	2312.9	4500.0	4500.0	4500.0	4500.0

դ)	ՀՀ այլիամայնքներիբյուջեններիցընթացիկծախսերիֆինանսավորմաննպատակովստացվողպաշտոնականդրամաշնորհներ						
2.4	Կապիտալներքինպաշտոնակա նդրամաշնորհներ						
ա)	Պետականբյուջեիցկապիտալծախսերիֆինանսավորմաննպատակայինհատկացումներ (սուբվենցիաներ)						
բ)	ՀՀ այլիամայնքներիցկապիտալծախսերիֆինանսավորմաննպատակովստացվողպաշտոնականդրամաշնորհներ						
3	ԱՅԼ ԵԿԱՄՈՒՏՆԵՐ*	31314.2	17543.6	29619.7	31500.0	27000.0	27660.0
3.1	Տոկոսներ						
3.2	Շահաբաժիններ						
3.3	Գույքիվարձակալությունիցեկամուտներ	21406.1	11249.5	19050.0	19280.0	19450.0	19860.0
	Համայնքիսեփականությունհամարվողհողերիվարձակալությանվարձավճարներ	20989.8	11122.0	18800.0	19000.0	19150.0	19500.0
	Համայնքիվարչականտարածքումգտնվողպետականսեփականությունհամարվողհողերիվարձակալությանվարձավճարներ						
	Համայնքիվարչականտարածքումգտնվողպետության և համայնքիսեփականությանըպատկանողհողամասերիկառուցապատմանիրավունքիդիմացգանձվողվարձավճարներ						
	Այլգույքիվարձակալությունիցմուտքեր	416.3	127.5	250.0	280.0	300.0	360.0
3.4	Համայնքիբյուջեիեկամուտներ ապրանքներիմատակարարումից և ծառայություններիմատուցումից, այլթվում						
	Պետությանկողմից ՏԻՄ-երինպատվիրակվածիազորություններիիրականացմանծախսերի ֆինանսավորմանհամարպետականբյուջեիցստացվողմիջոցներ	3407.7	2393.8				
3.5	Վարչականզանձումներ	4300.7	3900.3	7100.0	7300.0	7550.0	7800.0
	Տեղականվճարներ	4300.7	3900.3	7100.0	7300.0	7550.0	7800.0
	Համայնքիվարչականտարածքումինքնակամկառուցվածշենքերի, շինություններիօրինականացմանհամարվճարներ						
	Օրենքովսահմանվածդեպքերում համայնքայինհիմնարկներիկողմիցառանցտեղականտուրքիզանձմանմատուցվողծառայություններ իկամկատարվողգործողություններիդիմացստացվող (զանձվող) վճարներ						

3.6	Մուտքերտույժերից, տուգանքներից	200.0					
	Վարչական իրավախախտումներ ի համար ՏԻՄ-երի կողմից պատասխանատվության միջոցների կիրառումից եկամուտներ	200.0					
	Մուտքեր համայնքի բյուջեի նկատմամբ ստանձնած պայմանագրային նպարտավորությունների չկատարման դիմաց գանձվող տույժերից						
3.7	Ընթացիկ կաշտոնական դրամաշնորհներ						
3.8	Կապիտալ կաշտոնական դրամաշնորհներ						
3.9	Այլ եկամուտներ*						
	Համայնքի գույքի նպատճառածված ասաների փոխհատուցումից մուտքեր						
	Վարչական բյուջեի պահուստային ֆոնդից ֆոնդային բյուջե կատարվող հատկացումներից մուտքեր						
	Օրենքով և իրավական այլ կտրուկ սահմանված՝ համայնքի բյուջեի մուտքագրման ենթակա այլ եկամուտներ	1999.7	1310.4				
II.	ՈՉ ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ԱԿՏԻՎՆԵՐԻ ԻՐԱՑՈՒՄԻՑ ՄՈՒՏՔԵՐ (1+2+3+4)	3521.7	2000.8	5000.0	5000.0	2000.0	2000.0
1	Հիմնական միջոցների իրացումից մուտքեր						
	Անշարժ գույքի իրացումից մուտքեր						
	Շարժական գույքի իրացումից մուտքեր						
	Այլ հիմնական միջոցների իրացումից մուտքեր	1411.7	594.2	3500.0	3500.0	1500.0	1500.0
2	Պաշարների իրացումից մուտքեր						
3	Բարձրարժեքակտիվների իրացումից մուտքեր						
4	Չարտադրված ակտիվների իրացումից մուտքեր	2110.0	1406.4	1500.0	1500.0	500.0	500.0
	Հողի իրացումից մուտքեր	2110.0	1406.4	1500.0	1500.0	500.0	500.0
	Ոչ նյութական չարտադրված ակտիվների իրացումից մուտքեր						
III.	ՀԱՄԱՅՆՔԻ ԲՅՈՒՋԵԻ ՀԱՎԵԼՈՒՐԴԻ ՕԳՏԱԳՈՐԾՄԱՆ ՈՒՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ԿԱՄ ՊԱԿԱՍՈՒՐԴԻ (ԴԵՖԻՑԻՏԻ) ՖԻՆԱՆՍԱՎՈՐՄԱՆ ԱՂԲՅՈՒՐՆԵՐԸ (Ա+Բ)	21038.4	16181.4	18000.0	20800.0	21250.0	21620.0
Ա.	ՆԵՐՔԻՆ ԱՂԲՅՈՒՐՆԵՐ (1+2)	21038.4	16181.4	18000.0	20800.0	21250.0	21620.0
1	ՓՈԽԱՌՈՒ ՄԻՋՈՑՆԵՐ						
1.1	Արժեթղթեր						
	-թողարկումից և տեղաբաշխումից մուտքեր						

	-հիմնականգումարիմարում						
1.2	Վարկեր						
	-վարկերիստացում						
	- ստացվածվարկերիհիմնականգումարիմարում						
1.3	Փոխատվություններ						
	- բյուջետայինփոխատվություններ իստացում						
	- ստացվածփոխատվություններիգումարիմարում						
2	ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ԱԿՏԻՎՆԵՐ						
2.1	Բաժնետոմսեր և կապիտալումայլմասնակցություն						
	- համայնքայինսեփականությանբաժնետոմսերի և կապիտալումհամայնքիմասնակցությանիրացումիցմուտքեր						
	- իրավաբանականանձանցկանոնադրականկապիտալումպետականմասնակցության, պետականսեփականությունհանդիսացողանշարժգույքի (բացառությամբհողերի), այդթվում անավարտշինարարությանօբյեկտներիմասնավորեցումիցառաջացածմիջոցներիցհամայնքիբյուջեմասհանումիցմուտքեր						
	-բաժնետոմսեր և կապիտալումայլմասնակցություն ծեղքերում						
2.2	Փոխատվություններ						
	- նախկինումտրամադրվածփոխատվություններիդիմացստացվողմարումներիցմուտքեր						
	- փոխատվություններիտրամադրում						
2.3	Համայնքիբյուջեիմիջոցներիտարեսկզբիազատմնացորդը	21038.4	16181.4	20000.0	20800.0	21250.0	21620.0
2.4	Համայնքիբյուջեիֆոնդայինմասիժամանակավորազատմիջոցներիտրամադրումվարչականմաս						
2.5	Համայնքիբյուջեիֆոնդայինմասիժամանակավորազատմիջոցներիցվարչականմաստրամադրվածմիջոցներիվերադարձֆոնդայինմաս						
2.6	Համայնքիբյուջեիհաշվումմիջոցներինմացորդներըհաշվետուժամանակահատվածում	21038.4	16181.4				
	որից՝ ծախսերիֆինանսավորմանըչուղղվածհամայնքիբյուջեիմիջոցն						

	երիտարեսկզբի ազատ մնացորդ ի գումարը						
Բ.	ԱՐՏԱՔԻՆ ԱՂԲՅՈՒՐՆԵՐ						
1	ՓՈԽԱՌՈՒ ՄԻՋՈՑՆԵՐ						
1.1	Արժեթղթեր						
	- թողարկումից և տեղաբաշխումից մուտքեր						
	- հիմնական գումարի մարում						
1.2	Վարկեր						
	- վարկերի ստացում						
	- ստացված վարկերի հիմնական գո ւմարի մարում						
1.3	Փոխառվածություններ						
	- փոխառվածությունների ստացում						
	- ստացված փոխառվածությունների գ ումարի մարում						

Աղյուսակ 7 . Համայնքի 2022-2028թթ. Բյուջեն (եկամտների և ծախսերի կանխատեսումը)

Եկամտի և ծախսի տեսակը	2022թ. Տարեկա ն պլան	2023թ. կանխ.	2022թ փաստ. նկատ %	2024թ. կանխ.	2022թ փաստ . նկատ %	2025թ. կանխ.	2022թ փաս. նկատ %	2026թ. կանխ.	2022թ փաստ. նկատ %	2027թ . կանխ .	2015թ փաս տ.նկ ատ %	202 8թ. կան խ.
Ընդամենը եկամուտներ	206553. 4	211903. 1		228660. 0		233980. 0		248400. 0		25682 0.0		
Հարկային եկամուտներ, որից	26188.4	24924.6		22750.0		22900.0		22990.0		23160 .0		
Հողի հարկ	4694.7	4673.0		3650.0		3650.0		3650.0		3650. 0		
Գույքահարկ	21493.7	20251.6		19100.0		19250.0		19340.0		19510. 0		
Տեղական տուրքեր	3195.0	3785.0		3810.0		3880.0		3950.0		4000. 0		
Պետական տուրքեր	4400.0	5000.0		5100.0		5200.0		5300.0		5400. 0		
Պաշտոնական ընթացիկ դրամաշն.	142912.3	148573. 8		165500. 0		175000. 0		188500. 0		19600 0.0		
Այլ եկամուտներ	29857.7	29619.7		31500.0		27000.0		27660.0		28260 .0		
Ոչ ֆինանսական ակտիվների իրացումից մուտքեր	-5000.0	-5000.0		-5000.0		-2000.0		-2000.0		- 2000. 0		
Տարեսկզբի ազատ մնացորդ	21038.4	18000. 0		20800. 0		21250.0		21620.0		22000 .0		
Ընդամենը	227591. 8	229903 .1		244460. 0		253230. 0		268020. 0		27682 0.0		
Ընդամենը ծախսեր	227591. 8	229903 .1		244460. 0		253230. 0		268020. 0		27682 0.0		
Ընթացիկ ծախսեր, այդ թվում	206553. 4	211903. 1		224800. 0		236950. 0		247700. 0		26180 0.0		
ՏԻՄ, դրանց ենթ- հիմն. աշխատ. աշխատավարձ	94655.9	94569. 7		98500. 0		105000. 0		110000. 0		11500 0.0		
Ապրանքն. գնման և ծառ. վճ.	57928.0	56969. 0		58200. 0		60550. 0		64000. 0		6900 0.0		

ծախս												
Սուբսիդիաներ												
Դրամա-շնորհներ	50087.5	46500.0		53000.0		56000.0		58000.0		62000.0		
Սոցիալականնպաստներ	1900.0	1500.0		1800.0		2100.0		2400.0		2500.0		
Այլծախսեր	1982.0	12364.4		13300.0		13300.0		13300.0		13300.0		
Ոչ ֆինանսական ակտիվների գծով ծախսեր, այդ թվում	5000.0	5000.0	100	5000.0	100	-2000.0	40	-2000.0	40.0	-2000.0	40.0	
Հիմնական միջոցներ	5000.0	5000.0	100	5000.0	100	-2000.0	40	-2000.0	40.0	-2000.0	40.0	

1.4 Զարգացման խոչընդոտներ և դժվարություններ

Ստորև դիտարկվենք զարգացման առնվազն հետևյալ ուղղություններում առկա դժվարությունները.

- Գործարար միջավայրի բարելավման և ձեռնարկատիրության խթանման հիմնական խոչընդոտող գործոններն են
 - ֆինանսի բացակայությունը
 - իրացման դժվարությունները
 - գիտելիքների պակասը:
- Ակտիվ մշակութային և մարզական կյանքի կազմակերպումը երիտասարդության ներգրավմամբ խնդրի խոչընդոտներից են
 - համապատասխան մարզական կառույցների և գույքի բացակայությունը
- Համայնքի բնակչության սոցիալական պաշտպանությունը բարելավելու համար խոչընդոտ է
 - աշխատատեղերի պակասը,
- Ֆիզիկական կուլտուրայի և առողջ ապրելակերպի խրախուսումը երիտասարդության ներգրավմամբ խնդրի խոչընդոտներից են
 - մարզական ստանդարտներին համապատասխան կառույցների բացակայություն
 - ֆինանսական միջոցների բացակայություն
- համայնքի բնակավայրերի կառուցապատումը, բարեկարգումը և կանաչապատումը, համայնքի աղբահանությունը և սանիտարական մաքրումը, կոմունալ տնտեսության աշխատանքների ապահովումը, ինչպես նաև համայնքային գերեզմանատների պահպանումը և գործունեության ապահովումը, խնդրի խոչընդոտներից են
 - աղբավայրի բացակայությունը
- աղետների ռիսկերի նվազեցման և արտակարգ իրավիճակներում բնակչության պաշտպանության ու քաղաքացիական պաշտպանության միջոցառումների իրականացումը, խնդրի խոչընդոտներից են
 - շենքերի և շինությունների ոչ սեյսմակայուն լինելը,
 - քաղաքացիների անահատական պաշտպանության միջոցների բացակայությունը,
 - ազդանշանային սարքերի բացակայությունը
 - ապաստարանների ոչ բարեկարգ և չկահավորված լինելը
- գյուղատնտեսության զարգացման խթանումանը խոչընդոտում են
 - մաշված և սակավաթիվ գյուղտեխնիկա,
 - ժամանակակից տեխնիկայի և տեխնոլոգիաների բացակայություն
 - արոտավայրերի դեգրադացում
 - ջրարբիացման բացակայություն
 - սպանդանոցի բացակայություն
 - խտացված կերի արտադրության բացակայություն

- մսի մթերման կետի բացակայություն
 - գյուղմթերքի իրացման դժվարություն
8. համայնքում շրջակա միջավայրի պահպանությանը խոչնդոտներ են՝
- տիպային/լիցենզավորված աղբավայրի բացակայություն
 - անտրոպոգեն գործոնները
 - բնապահպանական խնդիրների կարևորության և իրազեկվածության ցածր մակարդակ
9. զբոսաշրջության զարգացման խթանման խոչընդոտ է
- զբոսաշրջային հետաքրքրություն ներկայացնող տեսարժան վայրերի և ժամանցի վայրերի,
 - հյուրանոցների և հյուրատնների բացակայությունը
 - համայնքի երիտասարդության խնդիրների լուծմանն ուղղված ծրագրերի և միջոցառումների կազմակերպում
 - աշխատատեղերի բացակայություն
10. համայնքում ծնելիության և բազմազավակության խթանման խոչնդոտներից են՝
- բնակչության միգրացիայի աճը
 - գործազրկությունը
 - սոցիալական վիճակը,
 - համայնքում բնակչության առողջության պահպանման և բարելավման ծրագրերի իրականացումը, արդյունավետ և մատչելի բժշկական սպասարկման պայմանների ստեղծումը
 - մասնագետների և ժամանակակից սարքավորումների պակասը
11. համայնքային հասարակական կյանքին հաշմանդամների մասնակցության խթանման դժվարությունները կապված են
- սահմանափակ անձանց համար աշխատատեղերի բացակայությամբ
 - հաշմանդամների աջակցման ծրագրերի ոչ համախմբվածությունը:

Համայնքի ուժեղ և թույլ կողմերի, հնարավորությունների և սպառնալիքների (ՈւԹՀՍ) վերլուծություն

Ուժեղ	Թուշլ
Համայնքի աշխարհագրական դիրքը բարենպաստ է հեռանկարային զարգացման համար Համայնքապետարանի զարգացած տեղեկատվական համակարգի և մասնավորապես՝ ՔՍԳ-ի գործունեության շնորհիվ առավելագույնս կազմակերպված է ազգաբնակչության սպասարկումը ք. Տաշիրում բժշկական կենտրոնի առկայություն ք. Տաշիրում Մշակույթի տան, նախադպրոցական հաստատությունների առկայություն ք. Տաշիրում ժամանակակից առևտրի և սպասարկման օբյեկտների առկայություն Աշխատուժի առկայություն ԱՊՀ-ում ճանաչված « Տաշիր » բրենդ « Տաշիր » բարգործական հիմնադրամի աջակցություն Միջպետական օդանավակայանի առկայություն Քաղաքի դրական իմիջ	Խիստ կլիմա Արտագաղթի բարձր մակարդակ Գործազրկության բարձր մակարդակ Ջրահեռացման համարգի/կոյուղու/ անբավարար վիճակ Հեղեղատների վթարայնություն Ջրահեռացման ընդհանուր կոլեկտորի բացակայության Ներհամայնքային ճանապարհների և փողոցների անբարեկարգ վիճակ Կիսակառույցների առկայություն Վարելահողերի արոտավայրերի և խոտհարքերի օգտագործման անբավարար մակարդակը Հետպատերազմյա ժամանակահատվածում բնակչության բարոյահոգեբանական վիճակի անկում, անտարբերության զգացողություն Ենթակառուցվածքների կենտրոնացում քաղաքային բնակավայրում, գյուղական բնակավայրերի թերզարգացում

Պանրագործության հայտնի կենտրոն Բուսականության բազմազանություն՝ 350 և ավելի ծաղիկների առկայություն <<Լուսավոր Լիման >> լիճը Պատմական հուշարձանների առկայություն	Աշխատուժի առաջարկը շարունակում է մնալ անհամեմատ մեծ՝ ձեռնարկությունների պահանջարկից
ՀՆԱՐԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆ	ՍՊԱՌՆԱԼԻՔ
Սահմանափակ աշխարհագրական դիրք Միջպետական M-3 ճանապարհահատված Տրանսֆերտների մեծ ներհոսք Բարձրագույն կրթություն ունեցող անձանց բարձր մակարդակ Գյուղնշանակության հողերի առկայություն ՌԴ-ում ռազմական դրության հետ կապված աշխատուժի ներհոսք դեպի համայնք SS ոլորտի զարգացման համար նախադրյալների ստեղծում	Գյուղնշանակության հողերի դեգրադացում Հեռագնա արտադրարկների ոչ լիարժեք օգտագործում Անասնազխաքանակի դինամիկ աճի նվազում Կաթնամթերքի իրացման դժվարություն Գործազրկության բարձր մակարդակ Աղքատության շեմ Սոցիալապես անապահով ընտանիքների առկայություն Բնակչության արտագաղթը Երիտասարդության հոսունություն Ներդրումների բացակայություն Տաշիր գետի էկոլոգիական խնդիր Աղբավայրի բացակայություն

2. Նպատակների սահմանում և գործողությունների պլանավորում

2.1 Համայնքի զարգացման տեսլական

Տեսլական

2027թ. Տաշիրը համայնքը համարվում է զբոսաշրջության և կաթնային անասնապահության կենտրոն, ինչպես նաև բարեփոխումներ անցկացնելու ճանապարհով բարելավված են համայնքի բնակչության սոցիալ-տնտեսական, մշակութային և հանգստի պայմանները, համայնքը մաքուր, բարեկարգ, գրավիչ բնակավայր է և մրցունակ մյուս համայնքների նկատմամբ: Զարգացած է SS ոլորտը:

Նպատակ

Տաշիրը վաղը՝

- Զարգացած է գյուղատնտեսությունը, հիմնվել են խոշոր ֆերմերային տնտեսություններ (բարձր կաթնատվությամբ խոշոր եղջերավոր անասուններ, ոչխարաբուծություն), մշակվում են մեծածավալ ցանքատարածքներ (հացահատիկ, կերային), ընդլայնվել է մեղվաբուծությունը, առկա է ժամանակակից ՄՏԿ:

- Ավելի է ընդլայնվել կաթնամթերքի արտադրության ոլորտը:

- Զարգացել է տուրիզմը (էկո, գաստրոնոմ, ճանաչողական), գործում են հյուրանոցներ և հյուրատներ:

- Զարգացած է բրդի վերամշակումը, թեթև արդյունաբերությունը (կար, գորգագործություն), քարի վերամշակման արտադրամասեր:

- Նախակրթարաններն ու դպրոցները համապատասխանեցված են ժամանակակից պահանջներին, կրթությունը կրկին տասնամյա է, գործում են արտադպրոցական հիմնարկներ՝ հագեցած ժամանակակից սարքավորումներով: Գործում են SS դպրոց, Թումո, օտար լեզուների խորացված ուսուցման կենտրոններ:

- Կան տեխնիկական միջոցներով և բարձրակարգ մասնագետներով հագեցած և ապահովված առողջապահական կենտրոն, ժամանակակից սպորտային համալիր, բազմազան մարզաձևեր, լողավազան:

- Գործում են մշակութային կենտրոններ՝ կինո, թատրոն թանգարաններ, պարային խմբակներ:

- Բոլոր բնակավայրերը գազաֆիկացած են, ասֆալտապատ ու լուսավոր, մաքուր և կանաչապատ:

- Ձևավորվել է առողջ մտածելակերպով հասարակություն, կա ներգաղթ :

Համայնքում գրանցված բնակիչների թվի փոփոխությունը (չպայմանավորված բնական աճով) նախորդ տարվա համեմատ, արտահայտված տոկոսով:

Աղյուսակ 8

Հ/Հ	Ցուցանիշները	2023	2024	2025	2026	2027
1.	Աղքատության շեմից ցածր գտնվող ընտանիքների հարաբերությունը համայնքի ընտանիքների ընդհանուր թվին (արտահայտված տոկոսով)	30%	29%	28%	27%	26%
2.	Համայնքի սեփական եկամուտների տարեկան աճ, արտահայտված տոկոսով	38%	5%	5%	5%	5%
3.	Համայնքում գրանցված բնակիչների թվի փոփոխությունը (չպայմանավորված բնական աճով) նախորդ տարվա համեմատ, արտահայտված տոկոսով	33%	1%	1%	2%	2%

2. 2 Համայնքի զարգացման անմիջական նպատակները ըստ ոլորտների
Տաշիր համայնքի առաջիկա 5 տարիների անմիջական նպատակներն են՝

1. Զարգացնել զբոսաշրջության, մասնավորապես՝
 - պատմաճարտարապետական էքսկուրսիաների, էկոտուրիզմի, ագրոտուրիզմի, գաստրոտուրիզմի ուղղություններով
 - սարավորվկա բնակավայրի տարածքում գտնվող բնական լճակների ցանցի շուրջը ձևավորել վրանային, արշավային ճամբարներ ձկնորսության, ձիավարության և քայլարշավներ կազմակերպելու տարբերակներով
 - տաշիր համայնքի տարածքում պահպանված ռուսական գյուղական տների՝ կղմինդրածածակ, փայտե պատերով և կից ավանդական տնամերձ հողամասերով, հիման վրա մշակել էթնո տուրիստական ծրագրեր

- համայնքը բնութագրող (ինֆորմացիոն, հայրենասիրական, հոգևոր բնույթի) պատկերների տեղադրում համայնքի բանուկ, գլխավոր փողոցներում և պատմամշակութային հուշարձանների տարածքում
- **քաղաքի հյուրանոցի վերանորոգում**
- **սարավորվկայի բերդի ռեստավրացիա**
- **լուսավոր լիման լճի առափնյա տարածքի բարեկարգում**
- **լճի պահպանություն**
- հյուրանոցների կառուցում
- գաստրոտուրիզմ՝ պանրի համայնքի սրահ , պանրագործության թանգարան
- մինչև 2027թ. զբոսաշրջիկների թիվը հասցնել 10000-ի

2. **Զարգացնել գյուղատնտեսությունը**

- Տեխնիկայի ձեռք բերում
- սառնարանային տնտեսության ստեղծում
- **հացահատիկի պահեստի կառուցում**
- հեռագնա արոտների հասանելիություն
- օգտագործելով համայնքի գյուղատնտեսական ռեսուրսները
- Շարունակել հեռագնա արոտների բարելավումը
- Խոշոր եղջերավոր անասնազվխաքանակի ավելացում 20-30%
- Կաթի ծավալների ավելացում 13-15%
-

3. **Ունենալ բարեկարգ և զարգացած համայնք**

- ունենալ մաքուր համայնք
- ակտիվացնել համայնքի մշակութային կյանքը
- Զարգացնել սպորտը
- Ունենալ բարեկարգ և լուսավոր ներհամայնքային, միջբնակային ճանապարհներ և փողոցներ
- Ունենալ բարեկարգ բնակարանային ֆոնդ
- Ունենալ բարեկարգված բակային տարածքներ՝ բացօթյա մարզասարքերով և մանկական խաղահրապարակներով
- Ապահովել համայնքի կրթության, մշակույթի և սպորտի բնագավառների կազմակերպությունների անխափան և նպատակային գործունեությունը, իրականացնել այդ կազմակերպությունների զբաղեցրած շենքերում հիմնական վերանորոգման աշխատանքներ
- Իրականացնել սոցիալական տարաբնույթ ծրագրեր
- Զարգացնել գյուղատնտեսությունը՝
- Հեծանվային երթուղիների մշակում միջհամայնքային ճանապարհներով:

2. 3 Համայնքի զարգացման ծրագրեր

- **Վարչական շենքերի վերանորոգման ծրագիր**
- Լուսավորության ցանցի ընդլայնում և արդիականացում
- Որոշ բնակավայրերի ջրագծի կառուցում
- Որոշ բնակավայրերի փողոցների սալարկման ծրագիր
- Բնակավայրերի գազաֆիկացում
- Համայնքի բազմաբնակարան շենքերի տանիքների և ջրամուտքերի վերանորոգման և էներգոարդյունավետության և ջերմաարդյունավետության բարձրացման աշխատանքներ
- Տաշիր քաղաքի և Նորոշեն բնակավայրում մանկապարտեզի վերանորոգում
- Համայնքում պուրակների , խաղահրապարակների և մարզադաշտերի կառուցում

- Տաշիրի հանրային տարածքների բարեկարգում,
- քաղաքի հյուրանոցի վերանորոգում,
- Սարատովկայի բերդի ռեստավրացիա,
- Լուսավոր լիման լճի առափնյա տարածքի բարեկարգում և լճի պահպանություն,
- Հյուրանոցների կառուցում
- Սևաբերդից եկող ջրագծի կառուցում
- Կոյուղի մաքրման կայանի կառուցում
- Համայնքի տարածքում հացահատիկի պահեստի կառուցում
- Տեխնիկայի ձեռք բերում, կայանատեղիի կառուցում
- Բոքսի և այլ մարզաձևերի մարզադահլիճների, լողավազանի կառուցման ծրագիր
- Մեղվահովիտ բնակավայր վարչական շենքի ճանապարհին հարող պարիսպի վերակառուցման(26մ 10 սմ երկարությամբ և 5 մ 15 սմ դռներ) և մանկական խաղահրապարակի համալրում նոր սահարանով ու կառուսելով, ավարտել Մեղվահովիտ բնակավայրի ճանապարհի սալարկումը
- Դաշտադեն բնակավայրի գերեզմանոցի ցանկապատում (250 մ), գիշերային լուսավորություն 46 տուն, գյուղամիջյան կամուրջների հիմնանորոգում (2 հատ), ջրագծի ներքին ցանցի նորոգում, ջրատարերի մաքրում

Ծ Ր Ա Գ Ր Ի Ա Ն Ձ Ն Ա Գ Ի Ր ՈՒ

« Տաշիր համայնքի համայնքային սեփականություն հանդիսացող շենքերի վերանորոգում »

Պարտադիր խնդիր, որի լուծմանն է միտված ծրագիրը	Համայնքապետարանի սեփականություն հանդիսացող վարչական շենքի ոչ բարեկարգ վիճակ, Պաղադքյուր բնակավայրում առկա վարչական շենքի տանիքի վերանորոգում, Ձորամուտ բնակավայրի մշակույթի տան տանիքը և 1-ին հարկի մի մասի վերագործում, Պրիվոլնոյե բնակավայրը համայնքի սեփականություն հանդիսացող մշակույթի տան մի հատվածի վերանորոգում և վերջինիս ծառայեցում որպես մարզադահլիճ, Տաշիրի վարչական շենքի /ՀՈԱԿ/ և ծածկարանի վերակառուցման խնդիր:						
Ծրագրի անմիջական նպատակ՝	Լուծել շենքի պահպանման, բնակիչների անվտանգության գերակա հարցը, որով կապահովվեն բարեկեցիկ պայմաններ համայնքային ծառայողների և բնակչության շենքային պայմանների ապահովման:						
	Ցուցանիշներ	Ելակետային արժեք	Թիրախային արժեքներ (հազ. դրամ)				
			2023	2024	2025	2026	2027
Ծրագրի միջանկյալ արդյունքներ Ունենալ համայնքային սեփականություն հանդիսացող բարեկարգ շենքեր, համայնքային սեփականության պահպանում	1. (%)						
	Ցուցանիշներ	Ելակետային արժեք	Թիրախային արժեքներ				
			2023	2024	2025	2026	2027
		0	20	40	60	80	100
	2.						
	Ցուցանիշներ	Ելակետային արժեք	Թիրախային արժեքներ				
			2023	2024	2025	2026	2027
Ծրագրի հիմնական գործողությունները	1-ին միջանկյալ արդյունքն ապահովող գործողություններ 1.1. Նախագծանախահաշվային փաստաթղթերի կազմում 1.2. Կնքել պայմանագիր հաղթող շին. կազմակերպության հետ, իրականացնել աշխատանքները						

	2-րդ միջանկյալ արդյունքն ապահովող գործողություններ 2.1. Իրականացնել աշխատանքները 2.2. Կազմել, քննարկել և ընդունել աշխատանքների կատարման ավարտական ակտը
Ծրագրի բյուջեն	Ընթացիկ ծախսեր՝ 9.000.000 հազ. դրամ Կապիտալ ծախսեր՝ 210,000,000 հազար դրամ Ընդհանուր բյուջեն՝300.000.000 հազար դրամ
Ծրագրի իրականացման համար անհրաժեշտ այլ ռեսուրսներ	
Ծրագրի հիմնական ռիսկերը	
Ծրագրի հիմնական շահառուները	Ծրագրի անմիջական ազդեցությունը կրողները և շահառուները հանդիսանում են Տաշիր համայնքի ամբողջ բնակչությունը՝ 28606 մարդ :
Ծրագրի սկիզբ և ավարտ	Սկիզբը 01 մարտ 2023 թ. , Տևողությունը 7 ամիս
Ծրագրի համառոտ նկարագրություն	Տաշիրի համայնքապետարանի վարչական շենքի վերանորոգում՝ էներգախնայող միջոցների կիրառմամբ Պաղաղբյուր բնակավայրի վարչական շենքի տանիքի վերանորոգում՝ էներգախնայող միջոցների կիրառմամբ, Ձորամուտ բնակավայրի վարչական շենքի տանիքի վերանորոգում և 1-ին հարկի մասնակի հատվածի վերանորոգում՝ էներգախնայող միջոցների կիրառմամբ, Պրիվոլնոյե բնակավայրի մշակույթի տան դահլիճի վերափոխումը մարզադաշտի: Տաշիրի վարչական շենքի /ՀՈԱԿ/ և ծածկարանի վերակառուցում/համայնքի սեփականություն հանդիսացող տեխնիկական միջոցների պահպանման համար/:

Ծ Ր Ա Գ Ր Ի Ա Ն Ձ Ն Ա Գ Ի Ր Ո Ջ

«Լուսավորության ցանցի ընդլայնում և արդիականացում»

Պարտադիր խնդիր, որի լուծմանն է միտված ծրագիրը	Համայնքի լուսավորության ցանցն ունի ընդլայնման և արդիականացման կարիք						
Ծրագրի անմիջական նպատակ՝	Ունենալ բարեկարգ և լուսավոր ներհամայնքային ճանապարհներ և փողոցներ						
	Ցուցանիշներ	Ելակետային արժեք	Թիրախային արժեքներ (կմ)				
			2023	2024	2025	2026	2027
Ծրագրի միջանկյալ արդյունքներ Ունենալ . . .	1. (%)						
	Ցուցանիշներ	Ելակետային արժեք	Թիրախային արժեքներ				
			2023	2024	2025	2026	2027
		0	20	40	60	80	100
Ծրագրի հիմնական գործողությունները	1-ին միջանկյալ արդյունքն ապահովող գործողություններ 1.1. Նախագծանախահաշվային փաստաթղթերի կազմում 2-րդ միջանկյալ արդյունքն ապահովող գործողություններ 2.1. Իրականացնել աշխատանքները						

	2.2. Կազմել, քննարկել և ընդունել աշխատանքների կատարման ավարտական ակտը
Ծրագրի բյուջեն	Ընթացիկ ծախսեր՝ 6.920 .984դրամ Կապիտալ ծախսեր՝ 201.234.688 դրամ Ընդհանուր բյուջեն՝ 208.155.672 դրամ
Ծրագրի իրականացման համար անհրաժեշտ այլ ռեսուրսներ	
Ծրագրի հիմնական ռիսկերը	
Ծրագրի հիմնական շահառուները	Ծրագրի անմիջական ազդեցությունը կրելու են համայնքի բոլոր բնակիչները
Ծրագրի սկիզբ և ավարտ	Սկիզբը 01 մարտ 2023 թ, Տևողությունը 7 ամիս
Ծրագրի համառոտ նկարագրություն	ՀՀ Լոռու մարզի Տաշիր համայնքի փողոցների լուսավորության ցանցի ընդլայնում և արդիականացում՝ նոր էներգաարդյունավետ տեխնոլոգիաների միջոցով:

Ծ Ր Ա Գ Ր Ի Ա Ն Ձ Ն Ա Գ Ի Ր Ո Յ

«Համայնքի բնակավայրերի ճանապարհների վերանորոգում՝ սալարկմամբ »

Պարտադիր խնդիր, որի լուծմանն է միտված ծրագիրը	Ճանապարհների գերմաշվածությունը, մայրերի և ներհամայնքային ճանապարհների անանցանելիություն:						
Ծրագրի անմիջական նպատակ՝	Ծրագրի իրականացման արդյունքում համայնքը կունենա բարեկարգված ենթակառուցվածքներ, կկանխվեն դժբախտ պատահարները և կապահովվի համայնքի բնակիչների ու համայնք այցելած զբոսաշրջիկների անվտանգ երթևեկությունը:						
	Ցուցանիշներ	Ելակետային արժեք	Թիրախային արժեքներ (կմ)				
			2023	2024	2025	2026	2027
Ծրագրի միջանկյալ արդյունքներ Ունենալ . . .	1. (%)						
	Ցուցանիշներ	Ելակետային արժեք	Թիրախային արժեքներ				
			2023	2024	2025	2026	2027
		0	20	40	60	80	100
	2.						
	Ցուցանիշներ	Ելակետային արժեք	Թիրախային արժեքներ				
			2023	2024	2025	2026	2027

Ծրագրի հիմնական գործողությունները	1.1. Նախագծանախահաշվային փաստաթղթերի կազմում 1.2 .Շինարարական կազմակերպության ընտրության մրցույթը 1.3. Կնքել պայմանագիր հաղթող շին. կազմակերպության հետ 2-րդ միջանկյալ արդյունքն ապահովող գործողություններ 2.1. Իրականացնել աշխատանքները 2.2. Կազմել, քննարկել և ընդունել աշխատանքների կատարման ավարտական ակտը
Ծրագրի բյուջեն	Ընթացիկ ծախսեր՝ 7.609.516 դրամ Կապիտալ ծախսեր՝ 221.134.520 դրամ Ընդհանուր բյուջեն՝ 228.744.036 դրամ
Ծրագրի իրականացման համար անհրաժեշտ այլ ռեսուրսներ	
Ծրագրի հիմնական ռիսկերը	
Ծրագրի հիմնական շահառուները	Ծրագրի հիմնական շահառուները Տաշիր համայնքի 28606 բնակիչներն են մասնավորապես՝ Մեծավան, Լեռնահովիտ, Պաղաղբյուր, Նորաշեն, Արծնի, Ապավան, Ձորամուտ և Մեղովկա բնակավայրի բնակիչները և համայնք այցելող 5000 և ավել համայնք այցելող զբոսաշրջիկները:
Ծրագրի սկիզբ և ավարտ	Սկիզբը 01 մարտ 2023թ.: Տևողությունը 7 ամիս
Ծրագրի համառոտ նկարագրություն	Մեծավան, Լեռնահովիտ, Պաղաղբյուր, Նորաշեն, Արծնի, Ապավան, Ձորամուտ և Մեղովկա

Ծ Ր Ա Գ Ր Ի Ա Ն Ձ Ն Ա Գ Ի Ր N 4

«Լեռնահովիտ, Կրուզլայա Շիշկա, Կաթնառատ, Պրիվոլնոյե և Միխայլովկա բնակավայրերի ջրագծի կառուցում»

Պարտադիր խնդիր, որի լուծմանն է միտված ծրագիրը	Համայնքի 5 բնակավայրերի բնակիչությունը ունի խմելու ջրով ապահովվածության խնդիր:					
Ծրագրի անմիջական նպատակ՝	-Կրուզլայա Շիշկա բնակավայրի 1893 մ նոր չափանիշներին համապատասխան ջրագիծ -Լեռնահովիտ բնակավայրի 750 մ նոր չափանիշներին համապատասխան ջրագիծ -Կաթնառատ բնակավայրի 1900 մ նոր չափանիշներին համապատասխան ջրագիծ -Պրիվոլնոյե բնակավայրի 4500 մ նոր չափանիշներին համապատասխան ջրագիծ -Միխայլովկա բնակավայրի 3000 մ խմելու ջրի նոր չափանիշներին համապատասխան ջրագիծ - 3994 բնակիչ ապահովված կլինի խմելու ջրով - 24 ժամյան ջրամատակարարում բնակավայրորում շաբաթական 7 օր:					
	Ցուցանիշներ	Ելակետային արժեք	Թիրախային արժեքներ (կմ)			
			2023	2024	2025	2026
						2027
Ծրագրի միջանկյալ արդյունքներ	1. (%)					
	Ցուցանիշներ	Ելակետային արժեք	Թիրախային արժեքներ			

Ունենալ . . .			2023	2024	2025	2026	2027
		0	20	40	60	80	100
	2.						
	Ցուցանիշներ	Ելակետային արժեք	Թիրախային արժեքներ				
			2023	2024	2025	2026	2027
Ծրագրի հիմնական գործողությունները	1.1. Նախագծանախահաշվային փաստաթղթերի կազմում 1.2. Շինարարական կազմակերպության ընտրության մրցույթը 1.3. Կնքել պայմանագիր հաղթող շին. կազմակերպության հետ 2-րդ միջանկյալ արդյունքն ապահովող գործողություններ 2.1. Իրականացնել աշխատանքները 2.2. Կազմել, քննարկել և ընդունել աշխատանքների կատարման ավարտական ակտը						
Ծրագրի բյուջեն	Ընթացիկ ծախսեր՝ դրամ Կապիտալ ծախսեր՝ 129,948,369 դրամ Ընդհանուր բյուջեն՝ 134.536.956 դրամ						
Ծրագրի իրականացման համար անհրաժեշտ այլ ռեսուրսներ							
Ծրագրի հիմնական ռիսկերը							
Ծրագրի հիմնական շահառուները	Տաշիր համայնքի Լեռնահովիտ, Կրուգլայա Շիշկա, Կաթնառատ, Պրիվոլնոյե և Միխայլովկա բնակավայրերի բոլոր բնակիչները և համայնք այցելող 5000 և ավել գրոսաշրջիկները						
Ծրագրի սկիզբ և ավարտ	Սկիզբը 01 մարտ 2023 թ. , Տևողությունը 7 ամիս						
Ծրագրի համառոտ նկարագրություն	Տաշիր համայնքի Լեռնահովիտ, Կրուգլայա Շիշկա, Կաթնառատ, Պրիվոլնոյե և Միխայլովկա բնակավայրերի ջրամատակարարման ապահովում:						

Ծ Ր Ա Գ Ր Ի Ա Ն Ձ Ն Ա Գ Ի Ր Ո Ց

«Բլագոդարնոյե և Ապավեն բնակավայրերի գազաֆիկացում»

Պարտադիր խնդիր, որի լուծմանն է միտված ծրագիրը	Բլագոդարնոյե և Ապավեն բնակավայրերի բնակիչները ջեռուցման խնդիրը լուծում են էլեկտրաէներգիայի, իսկ շատ դեպքերում նաև վառելափայտի միջոցով: Էլեկտրաէներգիայի սպառումը համեմատած բնական գազի հետ թանկ է, իսկ վառելափայտի ձեռք բերումը կապված է մեծ դժվարությունների հետ:						
Ծրագրի անմիջական նպատակ՝	Ծրագրի իրականացման շրջանակներում համայնքում կանցկացվի գազամատակարարման ներհամայնքային համակարգ, ընդհանուր 8 կմ երկարությամբ՝ գազի մատակարարումը հասցնելով բնակելի տներին ու բազմաբնակարան շենքերին հնարավորինս մոտ:						
	Ցուցանիշներ	Ելակետային արժեք	Թիրախային արժեքներ (կմ)				
			2023	2024	2025	2026	2027

Ծրագրի միջանկյալ արդյունքներ Ունենալ . . .	1. (%)						
	Ցուցանիշներ	Ելակետային արժեք	Թիրախային արժեքներ				
			2023	2024	2025	2026	2027
		0	20	40	60	80	100
	2.						
	Ցուցանիշներ	Ելակետային արժեք	Թիրախային արժեքներ				
		2023	2024	2025	2026	2027	2028
Ծրագրի հիմնական գործողությունները	1.1. Նախագծա-նախահաշվային փաստաթղթերի կազմում 1.2. Շինարարական կազմակերպության ընտրության մրցույթը 1.3. Կնքել պայմանագիր հաղթող շին. կազմակերպության հետ 2-րդ միջանկյալ արդյունքն ապահովող գործողություններ 2.1. Իրականացնել աշխատանքները 2.2. Կազմել, քննարկել և ընդունել աշխատանքների կատարման ավարտական ակտը						
Ծրագրի բյուջեն	Ընթացիկ ծախսեր՝ դրամ Կապիտալ ծախսեր՝ 92.610.410 դրամ Ընդհանուր բյուջեն՝ 97.486.730 դրամ						
Ծրագրի իրականացման համար անհրաժեշտ այլ ռեսուրսներ							
Ծրագրի հիմնական ռիսկերը							
Ծրագրի հիմնական շահառուները	Ապավեն և Բլագոդառնոյե բնակավայրի բնակիչները հանդիսանում են ծրագրի միջական շահառուները						
Ծրագրի սկիզբ և ավարտ	Սկիզբը 01 մարտ 2023 թ. , Տևողությունը 7 ամիս						
Ծրագրի համառոտ նկարագրություն	Տաշիր համայնքի Բլագոդառնոյե և Ապավեն բնակավայրերի գազաֆիկացում						

Ծ Ր Ա Գ Ր Ի Ա Ն Ձ Ն Ա Գ Ի Ր Ո 6

«Համայնքի բազմաբնակարան շենքերի տանիքների և շքամուտքերի վերանորոգման և էներգոարդյունավետության և ջերմարդյունավետության բարձրացման աշխատանքներ»

Պարտադիր խնդիր, որի լուծմանն է միտված ծրագիրը	Վերջին տարիներին Տաշիրի համայնքապետարանը սեփական և սուբվենցիոն միջոցներով վերանորոգել են մի շարք բազմաբնակարան շենքերի տանիքներ և շքամուտքեր, սակայն որոշ շենքերի տանիքներ դեռ վերանորոգման կարիք ունեն,ինչպես նաև բնակարանների ջեռուցման և էներգախնայողության խնդիրը կենսական է:
Ծրագրի անմիջական նպատակ՝	Ծրագրի արդյունքում ակնկալում ենք ունենալ • Բնակիչների ջեռուցման ծախսերի կրճատում, • 5 շենքի կադաստրային արժեքի բարձրացում, • Շենքերի շահագործման երկարացում, • Արտաքին և ներքին տեսքի բարեկարգում, • 105 և ավել ընտանիքների սոցիալական պայմանների բարելավում, • 105 բնակարանի էներգախնայողություն

	350 և ավել բնակիչի կյանքի որակի բարելավում: 100- ից ավել դպրոցական տարիքի երեխաների անվտանգության ապահովում:						
Ցուցանիշներ	Ելակետային արժեք	Թիրախային արժեքներ (կմ)					
		2023	2024	2025	2026	2027	
Ծրագրի միջանկյալ արդյունքներ Ունենալ . . .	1. (%)						
	Ցուցանիշներ	Ելակետային արժեք	Թիրախային արժեքներ				
			2023	2024	2025	2026	2027
		0	20	40	60	80	100
	2.						
	Ցուցանիշներ	Ելակետային արժեք	Թիրախային արժեքներ				
			2023	2024	2025	2026	2027
Ծրագրի հիմնական գործողությունները	1-ին միջանկյալ արդյունքն ապահովող գործողություններ 1.1. Նախագծա-նախահաշվային փաստաթղթերի կազմում 1.2. Կնքել պայմանագիր հաղթող շին. կազմակերպության հետ, իրականացնել աշխատանքները 2-րդ միջանկյալ արդյունքն ապահովող գործողություններ 2.1. Իրականացնել աշխատանքները 2.2. Կազմել, քննարկել և ընդունել աշխատանքների կատարման ավարտական ակտը						
Ծրագրի բյուջեն	Ընթացիկ ծախսեր՝ դրամ Կապիտալ ծախսեր՝ 151.357.365 դրամ Ընդհանուր բյուջեն 157.394.813 դրամ						
Ծրագրի իրականացման համար անհրաժեշտ այլ ռեսուրսներ							
Ծրագրի հիմնական ռիսկերը							
Ծրագրի հիմնական շահառուները	Ծրագիր ուղղակի շահառուներ են Տաշիր բնակավայրի 115 և ավել ընտանիքներ, 350 և ավել բնակիչ						
Ծրագրի սկիզբ և ավարտ	Սկիզբը 01 մարտ 2023 թ. , Տևողությունը 7 ամիս						
Ծրագրի համառոտ նկարագրություն	Ք. Տաշիրի 5 շենքերի տանիքների վերանորոգում և մասնակի ջերմաարդյունավետության ու էներգախնայողության կիրառում						

Ծ Ր Ա Գ Ր Ի Ա Ն Ձ Ն Ա Գ Ի Ր N 7

«Տաշիր քաղաքում և Նորոշեն բնակավայրում մանկապարտեզի վերանորոգում»

Պարտադիր խնդիր, որի լուծմանն է միտված ծրագիրը	ՆՈՒՀ-երը կառուցումից ի վեր չեն վերանորոգվել և գտնվում են անմխիթար վիճակում, ունի անհապաղ հիմնանորոգման կարիք, Նորաշեն բնակավայրի ՆՈՒՀ- ը նույնիսկ շենքային պայման չունենալու պատճառով չի աշխատում:		
Ծրագրի անմիջական		Ելակետային	Թիրախային արժեքներ (կմ)

նպատակ՝	Ցուցանիշներ	արժեք					
			2023	2024	2025	2026	2027
Ծրագրի միջանկյալ արդյունքներ Ունենալ . . .	1. (%)						
	Ցուցանիշներ	Ելակետային արժեք	Թիրախային արժեքներ				
			2023	2024	2025	2026	2027
		0	20	40	60	80	100
	2.						
	Ցուցանիշներ	Ելակետային արժեք	Թիրախային արժեքներ				
			2023	2024	2025	2026	2027
Ծրագրի հիմնական գործողությունները	1-ին միջանկյալ արդյունքն ապահովող գործողություններ 1.1. Նախագծա-նախահաշվային փաստաթղթերի կազմում 1.2. Կնքել պայմանագիր հաղթող շին. կազմակերպության հետ, իրականացնել աշխատանքները 2-րդ միջանկյալ արդյունքն ապահովող գործողություններ 2.1. Իրականացնել աշխատանքները 2.2. Կազմել, քննարկել և ընդունել աշխատանքների կատարման ավարտական ակտը						
Ծրագրի բյուջեն	Ընթացիկ ծախսեր՝ 3.000.000 հազ. դրամ Կապիտալ ծախսեր՝ 117.000.000 դրամ Ընդհանուր բյուջեն՝ 120.000.000 դրամ						
Ծրագրի իրականացման համար անհրաժեշտ այլ ռեսուրսներ							
Ծրագրի հիմնական ռիսկերը							
Ծրագրի հիմնական շահառուները	շահառուների քանակը՝ 600 և ավելի երեխա						
Ծրագրի սկիզբ և ավարտ	2023-2028թթ.						
Ծրագրի համառոտ նկարագրություն	ՀՀ Լոռու մարզի Տաշիր համայնքի ք. Տաշիր և Նորաշեն բնակավայրերում նախադպրոցական ուսուցման ապահովում						

Ծ Ր Ա Գ Ր Ի Ա Ն Ձ Ն Ա Գ Ի Ր Ո Ց

«Համայնքում պուրակների, խաղահրապարակների և մարզադաշտերի կառուցում»

Պարտադիր խնդիր, որի լուծմանն է միտված ծրագիրը	Տաշիր համայնքի հնգամյա զարգացման ծրագրի կարևորագույն խնդիրներից է համայնքում ստեղծել պայմաններ բնակալիքների ժամանցի ապահովման, սպորտի հանդեպ հետաքրքրության և բնակավայրերի հանրային տարածքների բարեկարգման ուղղությամբ:

Ծրագրի անմիջական նպատակ՝	Ցուցանիշներ	Ելակետային արժեք	Թիրախային արժեքներ (կմ)				
		2023	2024	2025	2026	2027	2028
Ծրագրի միջանկյալ արդյունքներ Ունենալ . . .	1. (%)						
	Ցուցանիշներ	Ելակետային արժեք	Թիրախային արժեքներ				
		2023	2024	2025	2026	2027	2028
		0	20	40	60	80	100
	2.						
	Ցուցանիշներ	Ելակետային արժեք	Թիրախային արժեքներ				
		2023	2024	2025	2026	2027	2028
Ծրագրի հիմնական գործողությունները	1. Ծրագիրը իրականացնող դոնոր կազմակերպ. փնտրում 2. Համայնքի ներդրում 3. Պայմանագրի կնքում 4. Աշխատանքների կատարում						
Ծրագրի բյուջեն	Ընթացիկ ծախսեր՝ 73.500.000 դրամ Կապիտալ ծախսեր՝ 1.500.000 դրամ Ընդհանուր բյուջեն՝ 75.000.000 դրամ						
Ծրագրի իրականացման համար անհրաժեշտ այլ ռեսուրսներ							
Ծրագրի հիմնական ռիսկերը							
Ծրագրի հիմնական շահառուները	Ծրագրի շահառուները Տաշիր համայնքի բնակիչներն են՝ 28606 բնակաիչ:						
Ծրագրի սկիզբ և ավարտ	2023-2028թթ.						
Ծրագրի համառոտ նկարագրություն	ՀՀ Լոռու մարզի Տաշիր համայնքի Տաշիր, Սարատովկա և Պետրովկա բնակավայրերում սպորտային և մանկական խաղահրապարակների և Տաշիր բնակավայրում հավերժության պուրակի կառուցում:						

Ծ Ր Ա Գ Ր Ի Ա Ն Ձ Ն Ա Գ Ի Ր Ո Ց

« Տաշիրի հանրային տարածքների բարեկարգում, քաղաքի հյուրանոցի վերանորոգում, Սարատովկայի բերդի ռեստավրացիա, Լուսավոր Լիման լճի առափնյա տարածքի բարեկարգում և լճի պահպանություն, հյուրանոցների կառուցում»

Պարտադիր խնդիր, որի լուծմանն է միտված ծրագիրը	Զբոսաշրջիկներ համայնք ներգրավելու ուղղությամբ ենթակառուցվածքների բացակայություն,		
Ծրագրի անմիջական նպատակ՝			
	Ցուցանիշներ	Ելակետային արժեք	Թիրախային արժեքներ (կմ)

			2023	2024	2025	2026	2027
Ծրագրի միջանկյալ արդյունքներ Ունենալ . . .	1. (%)						
	Ցուցանիշներ	Ելակետային արժեք	Թիրախային արժեքներ				
			2023	2024	2025	2026	2027
		0	20	40	60	80	100
	2.						
	Ցուցանիշներ	Ելակետային արժեք	Թիրախային արժեքներ				
			2023	2024	2025	2026	2027
Ծրագրի հիմնական գործողությունները	1. Ծրագիրը իրականացնող դոնոր կազմակերպ. փնտրում 2. Համայնքի ներդրում 3. Պայմանագրի կնքում 4. Աշխատանքների կատարում						
Ծրագրի բյուջեն	Ընթացիկ ծախսեր՝ հազ. դրամ Կապիտալ ծախսեր՝ հազար դրամ Ընդհանուր բյուջեն՝ 330000 հազ. դրամ						
Ծրագրի իրականացման համար անհրաժեշտ այլ ռեսուրսներ							
Ծրագրի հիմնական ռիսկերը							
Ծրագրի հիմնական շահառուները	Թվով 6000 և ավելի զբոսաշրջիկներ, համայնքի բնակչություն						
Ծրագրի սկիզբ և ավարտ	2023-2028թթ.						
Ծրագրի համառոտ նկարագրություն	«Տաշիրի հանրային տարածքների բարեկարգում, քաղաքի հյուրանոցի վերանորոգում, Սարատովկայի բերդի ռեստավրացիա, Լուսավոր Լիման լճի առափնյա տարածքի բարեկարգում և լճի պահպանություն, հյուրանոցների կառուցում»						

Ծ Ր Ա Գ Ր Ի Ա Ն Ձ Ն Ա Գ Ի Ր N 10
«Ջրագծի կառուցում»

Պարտադիր խնդիր, որի լուծմանն է միտված ծրագիրը			
Ծրագրի անմիջական		Ելակետային	Թիրախային արժեքներ (կմ)

նպատակ՝	Ցուցանիշներ	արժեք					
			2023	2024	2025	2026	2027
Ծրագրի միջանկյալ արդյունքներ Ունենալ . . .	1. (%)						
	Ցուցանիշներ	Ելակետային արժեք	Թիրախային արժեքներ				
			2023	2024	2025	2026	2027
		0	20	40	60	80	100
	2.						
	Ցուցանիշներ	Ելակետային արժեք	Թիրախային արժեքներ				
			2023	2024	2025	2026	2027
Ծրագրի հիմնական գործողությունները	1. Ծրագիրը իրականացնող դոնոր կազմակերպ. փնտրում 2. Համայնքի ներդրում 3. Պայմանագրի կնքում 4. Աշխատանքների կատարում						
Ծրագրի բյուջեն	Ընթացիկ ծախսեր՝ հազ. դրամ Կապիտալ ծախսեր՝ հազար դրամ Ընդհանուր բյուջեն՝ 100000 հազ. դրամ						
Ծրագրի իրականացման համար անհրաժեշտ այլ ռեսուրսներ							
Ծրագրի հիմնական ռիսկերը							
Ծրագրի հիմնական շահառուները	Համայնքի բնակիչները						
Ծրագրի սկիզբ և ավարտ	2023-2028թթ.						
Ծրագրի համառոտ նկարագրություն	Ջրագծի կառուցում						

Ծ Ր Ա Գ Ր Ի Ա Ն Ձ Ն Ա Գ Ի Ր N11
«Կոյուղագծի կառուցում»

Պարտադիր խնդիր, որի լուծմանն է միտված ծրագիրը			
Ծրագրի անմիջական		Ելակետային	Թիրախային արժեքներ (կմ)

նպատակ՝	Ցուցանիշներ	արժեք					
			2023	2024	2025	2026	2027
Ծրագրի միջանկյալ արդյունքներ Ունենալ . . .	1. (%)						
	Ցուցանիշներ	Ելակետային արժեք	Թիրախային արժեքներ				
			2023	2024	2025	2026	2027
		0	20	40	60	80	100
	2.						
	Ցուցանիշներ	Ելակետային արժեք	Թիրախային արժեքներ				
			2023	2024	2025	2026	2027
Ծրագրի հիմնական գործողությունները	1. Ծրագիրը իրականացնող դոնոր կազմակերպ. փնտրում 2. Համայնքի ներդրում 3. Պայմանագրի կնքում 4. Աշխատանքների կատարում						
Ծրագրի բյուջեն	Ընթացիկ ծախսեր՝ հազ. դրամ Կապիտալ ծախսեր՝ հազար դրամ Ընդհանուր բյուջեն՝ 150000 հազ. դրամ						
Ծրագրի իրականացման համար անհրաժեշտ այլ ռեսուրսներ							
Ծրագրի հիմնական ռիսկերը							
Ծրագրի հիմնական շահառուները	Համայնքի բնակիչները						
Ծրագրի սկիզբ և ավարտ	2023-2028թթ.						
Ծրագրի համառոտ նկարագրություն	Կոյուղի մաքրման կայանի կառուցում						

Ծ Ր Ա Գ Ր Ի Ա Ն Ձ Ն Ա Գ Ի Ր N 12

«Համայնքի տարածքում հացահատիկի պահեստի և սառնարանային տնտեսության կառուցում»

Պարտադիր խնդիր, որի լուծմանն է միտված ծրագիրը	Միջոցներ ծրագրի իրականացման համար						
Ծրագրի անմիջական նպատակ՝	Ցուցանիշներ	Ելակետային արժեք	Թիրախային արժեքներ (կմ)				
			2023	2024	2025	2026	2027
Ծրագրի միջանկյալ	1. (%)						
		Ելակետային	Թիրախային արժեքներ				

արդյունքներ Ունենալ . . .	Ցուցանիշներ	արժեք					
			2023	2024	2025	2026	2027
		0	20	40	60	80	100
	2.						
	Ցուցանիշներ	Ելակետային արժեք	Թիրախային արժեքներ				
			2023	2024	2025	2026	2027
Ծրագրի հիմնական գործողությունները	1. Ծրագիրը իրականացնող դոնոր կազմակերպ. փնտրում 2. Համայնքի ներդրում 3. Պայմանագրի կնքում 4. Աշխատանքների կատարում						
Ծրագրի բյուջեն	Ընթացիկ ծախսեր՝ հազ. դրամ Կապիտալ ծախսեր՝ հազար դրամ Ընդհանուր բյուջեն՝ 120000 դրամ						
Ծրագրի իրականացման համար անհրաժեշտ այլ ռեսուրսներ							
Ծրագրի հիմնական ռիսկերը							
Ծրագրի հիմնական շահառուները	Համայնքի բնակիչները						
Ծրագրի սկիզբ և ավարտ	2023-2028թթ.						
Ծրագրի համառոտ նկարագրություն	Համայնքի տարածքում հացահատիկի պահեստի կառուցում						

Ծ Ր Ա Գ Ր Ի Ա Ն Ձ Ն Ա Գ Ի Ր Ո 13

«Տեխնիկայի ձեռք բերում,կայանատեղիի կառուցում»

Պարտադիր խնդիր, որի լուծմանն է միտված ծրագիրը	Միջոցներ ծրագրի իրականացման համար						
Ծրագրի անմիջական նպատակ՝	Ցուցանիշներ	Ելակետային արժեք	Թիրախային արժեքներ (կմ)				
		2023	2024	2025	2026	2027	2028
Ծրագրի միջանկյալ արդյունքներ Ունենալ . . .	1. (%)						
	Ցուցանիշներ	Ելակետային արժեք	Թիրախային արժեքներ				
		2023	2024	2025	2026	2027	2028
		0	20	40	60	80	100
	2.						
	Ցուցանիշներ	Ելակետային արժեք	Թիրախային արժեքներ				

		2023	2024	2025	2026	2027	2028
Ծրագրի հիմնական գործողությունները	1. Ծրագիրը իրականացնող դոնոր կազմակերպ. փնտրում 2. Համայնքի ներդրում 3. Պայմանագրի կնքում 4. Աշխատանքների կատարում						
Ծրագրի բյուջեն	Ընթացիկ ծախսեր՝ հազ. դրամ Կապիտալ ծախսեր՝ հազար դրամ Ընդհանուր բյուջեն՝ 250000 դրամ						
Ծրագրի իրականացման համար անհրաժեշտ այլ ռեսուրսներ							
Ծրագրի հիմնական ռիսկերը	Տարերային աղետները						
Ծրագրի հիմնական շահառուները	Համայնքի բնակիչները						
Ծրագրի սկիզբ և ավարտ	2023-2028թթ.						
Ծրագրի համառոտ նկարագրություն	«Տեխնիկայի ձեռք բերում, կայանատեղիի կառուցում»						

Ծ Ր Ա Գ Ր Ի Ա Ն Ձ Ն Ա Գ Ի Ր N 14

«Բոքսի և այլ մարգաձևերի մարգադահլիճների, լողավազանի կառուցման ծրագիր»

Պարտադիր խնդիր, որի լուծմանն է միտված ծրագիրը							
Ծրագրի անմիջական նպատակ՝	Ցուցանիշներ	Ելակետային արժեք	Թիրախային արժեքներ (կմ)				
			2023	2024	2025	2026	2027
Ծրագրի միջանկյալ արդյունքներ Ունենալ . . .	1. (%)						
	Ցուցանիշներ	Ելակետային արժեք	Թիրախային արժեքներ				
			2023	2024	2025	2026	2027
		0	20	40	60	80	100
	2.						
	Ցուցանիշներ	Ելակետային արժեք	Թիրախային արժեքներ				
			2023	2024	2025	2026	2027
Ծրագրի հիմնական	1. Ծրագիրը իրականացնող դոնոր կազմակերպ. փնտրում						

գործողությունները	2. Համայնքի ներդրում 3. Պայմանագրի կնքում 4. Աշխատանքների կատարում
Ծրագրի բյուջեն	Ընթացիկ ծախսեր՝ հազ. դրամ Կապիտալ ծախսեր՝ հազար դրամ Ընդհանուր բյուջեն՝ 150000 դրամ
Ծրագրի իրականացման համար անհրաժեշտ այլ ռեսուրսներ	
Ծրագրի հիմնական ռիսկերը	
Ծրագրի հիմնական շահառուները	Համայնքի բնակիչները
Ծրագրի սկիզբ և ավարտ	2023-2028թթ.
Ծրագրի համառոտ նկարագրություն	Բոքսի և այլ մարգաձևերի մարզադահլիճների, լողավազանի կառուցման ծրագիր

4. ՀՀԾ-Ի ՖԻՆԱՆՍԱՎՈՐՈՒՄ

Համայնքի յուրաքանչյուր տարվա բյուջեի նախագծի կազմման ծրագրային հիմքը ՀՀԾ-ում համապատասխան տարվա համար նախատեսված ոլորտային և բնակավայրային ծրագրերն են, որոնց իրականացման համար հաշվարկվել են ֆինանսավորման համապատասխան աղբյուրներ և ծախսեր: Գործնականում, ՀՀԾ-ի իրականացումը հանգում է հիմնականում (չհաշված ֆինանսավորման այլ աղբյուրների հաշվին նախատեսված ծրագրերը) համայնքի գալիք հինգ տարիների բյուջեների կատարմանը:

Տաշիր համայնքի ՀՀԾ-ի ֆինանսավորումն ամփոփված է Աղյուսակ 7-ում:

Աղյուսակ 8. ՀԶԾ ՖԻՆԱՆՍԱՎՈՐՄԱՆ ԱՄՓՈՓԱԹԵՐԹ- Մշտադիտարկում/ Մոնիթորինգ/

Պարտադիր խնդիր	Բյուջետավորված միջոցներ	Ծրագրի կատարումն ըստ տարիների					Ֆինանսավորման աղբյուրներ						Ծախսերի դասեր		Ֆինանսավորման կարգավիճակ			
		2023	2024	2025	2026	2027	Համայնքի սեփական եկամուտներ	Ներքին պաշտոնական դրամաշնորհներ	Արտաքին պաշտոնական դրամաշնորհներ	Բարեգործություն /նվիրատվություն	Պետություն- համայնք- մասնավոր հատված համագործակցություն	Այլ աղբյուրներ	Ընթացիկ ծախսեր	Կապիտալ ծախսեր	Ֆինանսավորումն առկա է	Ֆինանսավորման շուրջ ընթանում են բանակցություններ	Ներկայացվել է ֆինանսավորման հայտ	Ֆինանսավորման հարցը լուծված չէ
Տաշիրի համայնքապետարանի, Պաղարբյուր ,Ձորամուտ բնակավայրերի շենքերի վերանորոգում և Պրիվոլյնոյե բ նակավայրի սպորտ դահլիճի վերանորոգում																		
Լուսավորության ցանցի ընդլայնում և արդիականացում																		

Մեղվահովիտ ,Կրուգլայա շիշկա ,Մեծավան, Ձորամուտ,Ապավեն,Արծնի և Նորաշեն բնակավայրերի փողոցների սալարկում /տուֆ/																		
Կրուգլայա Շիշկա, Լեռնահովիտ , Պրիվոյնոյե, Ձորամուտ, Պետրովկա և Կաթնառատ բնակավայրերի ջրագծի կառուցում																		
Բլագոդարնոյե և Ապավեն բնակավայրերի գազաֆիկացում																		
Համայնքի բազմաբնակարան շենքերի տանիքների և շքամուտքերի վերանորոգման և էներգոարդյունավետության և ջերմաարդյունավետության բարձրացման աշխատանքներ																		
Տաշիր քաղաքում և Նորոշեն բնակավայրում մանկապարտեզի վերանորոգում																		
Համայնքում պուրակների ,խաղահրապարակների և մարզադաշտերի կառուցում																		

« Տաշիրի հանրային տարածքների բարեկարգում, քաղաքի հյուրանոցի վերանորոգում, Սարատովկայի բերդի ռեստավրացիա, Լուսավոր Լիման լճի առափնյա տարածքի բարեկարգում և լճի պահպանություն, հյուրանոցների կառուցում»																		
Ջրագծի կառուցում																		
Կոյուղու կառուցում																		
Համայնքի տարածքում հացահատիկի պահեստի և սառնարանային տնտեսության կառուցում																		
տեխնիկայի ձեռք բերում, կայանատեղիի կառուցում																		
Բոքսի և այլ մարզաձևերի մարզադահլիճների, լողավազանի կառուցման ծրագիր																		

5. ՀՀԾ-ի ՄՈՆԻԹՈՐԻՆԳ

ՀՀԾ-ի ներքին մոնիթորինգն իրականացվելու է ՀՀԾ-ի և տարեկան բյուջեի կառավարման գծով յուրաքանչյուր տարին մեկ անգամ:
ՀՀԾ-ի մոնիթորինգն իրականացվելու է ըստ ոլորտային ծրագրերի ու միջոցառումների աշխատանքների կատարման ցուցանիշների:

Աղյուսակ 8-ում ներկայացված է ՀՀ-ում ներառված ծրագրերի միջոցառումների մոնիթորինգի և գնահատման վերաբերյալ տեղեկատվության ներկայացման ձևանմուշը:

Աղյուսակ 9 . ՄՈՆԻԹՈՐԻՆԳԻ ԱՆՁՆԱԳԻՐ (2022-2027թվականներ)

Տրամաբանական մոդելի բաղադրիչ	Ցուցանիշի փաստացի արժեք (2022)	Ցուցանիշի թիրախային արժեք (2023)	Ցուցանիշի փաստացի արժեք (2023)	Ցուցանիշի կատարողական (2023)	Ցուցանիշի թիրախային արժեք (2024)	Ցուցանիշի փաստացի արժեք (2024)	Ցուցանիշի կատարողական (2024)	Ցուցանիշի թիրախային արժեք (2025)	Ցուցանիշի փաստացի արժեք (2025)	Ցուցանիշի կատարողական (2025)	Ցուցանիշի թիրախային արժեք (2026)	Ցուցանիշի փաստացի արժեք (2026)	Ցուցանիշի կատարողական (2026)	Ցուցանիշի թիրախային արժեք (2027)	Ցուցանիշի փաստացի արժեք (2027)	Ցուցանիշի կատարողական (2027)	Տվյալների հավաքագրման պարբերականությունը	Ցուցանիշի ստացման աղբյուր	Ցուցանիշի ստացման մեթոդ
	Կիսամյակային	Տարեկան																	
ՀԱՄԱՅՆՔԻ ԿԱՅՈՒՆ ԶԱՐԳԱՑՈՒՄ																			
1.Աղքատության շեմից ցածր գտնվող ընտանիքների հարաբերությունը համայնքի ընտանիքների ընդհանուր թվին. %																		X	
2.Համայնքի սեփական եկամուտների տարեկան աճ, %																		X	
																		Մարզպետարան, համայնքապետարան	
																		Փաստաթղթային ուսումնասիրություն/ հարցազրույց	
																		Փաստաթղթային ուսումնասիրություն	

3.Համայնքում գրանցված բնակիչների թվի փոփոխությունը նախորդ տարվա համեմատ, չհաշված համայնքի բնակչության փոփոխությունը բնական աճի պատճառով, %																		X	ՀՀ Ոստիկանություն	Հարցում
Համայնքի զարգացման ծրագրեր																				
Տաշիրի համայնքապետարանի, Պաղարյուր, Ձորամուտ բնակավայրերի շենքերի վերանորոգում և Պրիվոլնոյե բնակավայրի սպորտ դահլիճի վերանորոգում																		X	Համայնքապետարան	Փաստաթղթային ուսումնասիրություն
Լուսավորության ցանցի ընդլայնում և արդիականացում																		X	Համայնքապետարան	Փաստաթղթային ուսումնասիրություն
Մեղվահովիտ, Կրուգլայա շիշկա, Մեծավան, Ձորամուտ, Ապավեն, Արծնի և Նորաշեն բնակավայրերի փողոցների սալարկում /տուֆ/																		X	Համայնքապետարան	Փաստաթղթային ուսումնասիրություն
Կրուգլայա Շիշկա, Լեռնահովիտ, Պրիվոլնոյե, Ձորամուտ, Պետրովկա և Կաթնառատ բնակավայրերի ջրագծի կառուցում																		X	Համայնքապետարան	Փաստաթղթային ուսումնասիրություն
Բլազդոդարնոյե և Ապավեն բնակավայրերի գազաֆիկացում																		X	Համայնքապետարան	Փաստաթղթային ուսումնասիրություն

Համայնքի բազմաբնակարան շենքերի տանիքների և շքամուտքերի վերանորոգման և էներգոարդյունավետության և ջերմոարդյունավետության բարձրացման աշխատանքներ																		X	Համայնքավետարան	Փաստաթղթային ուսումնասիրություն
Տաշիր քաղաքում և Նորոշեն բնակավայրում մանկապարտեզի վերանորոգում																		X	Համայնքավետարան	Փաստաթղթային ուսումնասիրություն
համայնքում պուրակների ,խաղահրապարակների և մարզադաշտերի կառուցում																		X	Համայնքավետարան	Փաստաթղթային ուսումնասիրություն
« Տաշիրի հանրային տարածքների բարեկարգում, քաղաքի հյուրանոցի վերանորոգում, Սարատովկայի բերդի ռեստավրացիա, Լուսավոր Հիման լճի առափնյա տարածքի բարեկարգում և լճի պահպանություն, հյուրանոցների կառուցում»																		X	Համայնքավետարան	Փաստաթղթային ուսումնասիրություն
Ջրագծի կառուցում																		X	Համայնքավետարան	Փաստաթղթային ուսումնասիրություն
Կոյուղու կառուցում																		X	Համայնքավետարան	Փաստաթղթային ուսումնասիրություն

Համայնքի տարածքում հացահատիկի պահեստի և սառնարանային տնտեսության կառուցում																		X	Համայնքապետարան	Փաստաթղթային ուսումնասիրություն
տեխնիկայի ձեռք բերում,կայանատեղիի կառուցում																		X	Համայնքապետարան	Փաստաթղթային ուսումնասիրություն
Բոքսի և այլ մարզաձևերի մարզադահլիճների, լողավազանի կառուցման ծրագիր																		X	Համայնքապետարան	Փաստաթղթային ուսումնասիրություն

Եզրափակում

ՀՀ-ն հանդիսանալու է համայնքի գալիք տարիների գործունեության ուղեցույցը:

2017-2021թթ. ընթացքում ՀՀ-ում ընդգրկված ծրագրերի իրականացմանն են ուղղված լինելու համայնքի ՏԻՄ-երի ջանքերն ու աշխատանքը՝ մոբիլիզացնելով համայնքի ֆինանսական, մարդկային և նյութական ռեսուրսների ողջ պոտենցիալը: ՀՀ-ի իրագործումը հնարավորություն կտա քայլ առ քայլ մոտենալ հեռվում նշմարվող այն ցանկալի տեսլականին, որպիսին ցանկանում է տեսնել համայնքը նրա յուրաքանչյուր բնակիչ: ՀՀ-ում տեղ գտած դրույթները լինելու են այն ծրագրային հիմքը, որի վրա հենվելով կազմվելու է համայնքի յուրաքանչյուր տարվա բյուջեն:

Ծրագիրը հաջողությամբ իրագործելու համար ՏԻՄ-երը պետք է սերտորեն և արդյունավետ համագործակցեն պետական կառույցների, միջազգային դոնոր կազմակերպությունների և այլ շահագրգիռ կողմերի և կառույցների հետ:

ՀՀ-ի իրականացման հսկողությունը և ներքին վերահսկողությունը կիրականացնեն համայնքի ղեկավարը և համայնքի ավագանին: ՀՀ-ի ներքին վերահսկողության արդյունքները կներկայացվեն համայնքի ավագանուն՝ ի գիտություն:

Յուրաքանչյուր հաջորդ տարի կկատարվի ՀՀ-ի իրականացման նախորդ տարվա արդյունքների ուսումնասիրություն, ամփոփում, ձեռքբերումների գնահատում և թերությունների բացահայտում: Նախորդ տարվա արդյունքների հիման վրա համապատասխան ուղղումներ և լրացումներ կկատարվեն մնացյալ տարիների ծրագրերում:

Հիմնվելով ՀՀ-ի իրականացման տարեկան հաշվետվության վերաբերյալ համայնքի ավագանու կայացրած որոշման վրա, ՀՀ-ի վերանայման անհրաժեշտության դեպքում, համայնքի ղեկավարը ՀՀ-ում փոփոխություններ ու լրացումներ կատարելու վերաբերյալ իր և (կամ) համայնքի ավագանու անդամներից ստացված բոլոր առաջարկությունները ներկայացնում է համայնքի ավագանու քննարկմանը և հաստատմանը:

Համայնքի ավագանու անդամի (անդամների) առաջարկած այն փոփոխությունները և (կամ) լրացումները, որոնք ավելացնում են ՀՀ-ի իրականացման ծախսերը, համայնքի ավագանու որոշմամբ ընդունվում են միայն համայնքի ղեկավարի եզրակացության առկայությամբ և ավագանու նիստին ներկա անդամների ձայների երկու երրորդով:

ՀՀ-ի փոփոխությունները և (կամ) լրացումները, ավագանու հաստատումից հետո, հրապարակվում են ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված կարգով: